

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Eugen: STOCKHOLMSBILD.

MORGONBRIS

* FEBRUARINUMMER 1931 *

27:de årg.

Nummer 2

Pris 25 öre

ANSVAR, PLIKTER OCH ÖDESDIGRA TVANGS- BESTÄMMELSER.

Över det utom äktenskapet födda barnet vilar oftast tragik. Såväl för moder som barn, fäder, fosterföräldrar och styvfäder kan händelserna av ganska liten anledning spinna ihop sig till ibland ett helt litet ödesdrama.

Flerfaldiga exempel kunna säkerligen lämnas av varenda barnavårdsman hur den 3 § i fattigvårdslagen med sitt stadgande, att ene maken har försörjningsplikt mot andra makens barn före äktenskapet, vållar en hel del lidande för alla parter.

I ena fallet där modern icke upp-lyst sin make före giftermålet om sitt barn, utan gått och burit på denna hemlighet, i ständig fruktan om dess upptäckt. Allt har ordnat sig normalt under, låt oss säga en 8—10 år, då barnfadern regelbundet betalt för sitt barn. Ingen har skvallrat om barnet till maken, men när underhållsbidraget uteblivit från barnfadern, genom omöjligheten för honom, eller ovilligheten att längre betala, har ärendet blivit ett fattigvårdsfall och då det blir känt att modern gift sig, sökes maken för utbetalande av underhållsbidraget för hustruns barn. Vi skola icke här uppehålla oss vid vad modern nu kan få genomkämpa, ty lidandet kan bli lika stort för både styvfäder och barn, vilket allt beror på omständigheterna i förevarande fall.

I ett annat fall blir ett barn under förevarande förhållande resolut taget från fosterhemmet, då barnfadern ej längre betalar, ty det går lättare för makarna att i sitt eget hem fostra upp ett barn till, än att giva ut kontanter. Hur det därvid kan kännas, både för fosterföräldrarna och barnet, frågar ingen efter.

Men ännu ett förhållande påpekas av dem som äro förtrogna med denna lags bestämmelsers verkningar, nämligen, att där vederbörande kunnat förutse, att make kommer att bli ersättningsskyldig för de utgifter kommunen haft för andra makens barn, äktenskapet icke fullbordas genom vigsel, vilket sätt att undandraga sig lagens konsekvenser allt mer börjat utbreda sig.

Mycket mer vore naturligtvis att anföra mot ovan nämnda bestämmelse. Konsulent L. Backman, som nyligen skrivit en utredande artikel i frågan i "Tidskrift för barnavård

och ungdomsskydd", har även påpekat konsekvenserna, men gör gällande att det "urgamla problemet om styvföräldrar—styvbarn har mycket djupare rötter än detta ekonomiska spörsmål", vilket naturligtvis är sant och även känt. Men den ljusa bild om styvfaderns förhållande till styvbarnet som art.-förf. skildrar vidare i artikeln hör nog numera till ovanligheten, som endast visar att ingen regel finnes utan undantag.

Denna fråga är heller icke alldeles splittern för i år.

Vid Soc.-dem. kvinnoförbundets stora studiekurs på hösten 1927 var den uppe till diskussion och framfördes då nästan alla de synpunkter som givits uttryck åt i pressen i höst. Därvid hemställdes också till de soc.-dem. kvinnliga riksdagsledamöterna att motionera om upphävandet av denna bestämmelse i 1918 års lag om fattigvård, vilket även skedde. Riksdagen var dock ej ens villig gå in för den blygsamma begäran om utredning, som motionen utmynnade i.

I nr 1, 1930, i "Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd" har Anna Lindhagen, föreståndare för Stockholms barnavårdsnämnds utakorideringsavd., i en artikel åter bringat detta spörsmål under debatt, men torde det av Stockholms barnavårdsnämnd i höstas utfärdade avtalsformuläret gällande denna sak, tillspetsat förhållandena och skapat underlaget för den opinion som vill ha en ändring av § 3 i fattigvårdslagen. Advokat Georg Branting m. fl. ha bl. a. i en

Innehållsförteckning.

Ansvar, plikter och ödesdigra tvångsbestämmelser av S. V.

Appell dikt av Fritz Bergman.

Är revision av Washingtonkonventionen att förvänta?

Rådfrågningsbyråer för sexualhygienisk verksamhet startad av kommunen i Göteborg.

Standardiseringens betydelse av Mattis Hör-
lén.

Vad är feber av d:r Bengt Hallberg.

Vad ungdomen tänker och känner inför kritiken av deras liv och inställning till nutidsproblemen av Anna Lisa Hansson och Alfhild Söderberg.

Buteljerat sölsken av Ester Mejdell.

"Människor bli gudar i storm och revolt" av A. V.

Varför räknar man inte kvinnorna? av H. F—d.

Min hobby.

Notiser från utlandet.

motion i Stockholms stadsfullmäktige även påpekat konsekvenserna av bestämmelserna i denna paragraf om makes betalningsskyldighet för andra makens barn före giftermålet och hemställt till stadsfullmäktige, att hos kungl. maj:t göra framställning om en genomgripande modernisering och revision av gällande fattigvårdslag, även inbegripit denna sak. Motionen omfattar nämligen flera viktiga bestämmelser i fattigvårdslagen som fordra revision.

I ovannämnda motion i riksdagen 1928 erinrades även om de orättvisa hemortsrättsbestämmelserna, särskilt för moder och barn, men till denna fråga få vi säkerligen snart tillfälle återkomma. Den i dagarna avlämnade motionen i andra kammaren av fru Olivia Nordgren, redogöres för å annat ställe i numret.

* * *

Omedelbart före pressläggningen ha vi fått taga del av den motion Olivia Nordgren väckt i andra kammaren i år i denna fråga. Sin vana trogen har hon utförligt motiverat skälen för sina yrkanden och därvid berört såväl mödrarnas som styvfädernas och barnens förhållanden till varandra som de spår nuvarande lagbestämmelser kunna sätta i hembildningen och legaliseringen av äktenskapen. Särskilt varm i tonen blir hon, när hon påpekar det ödesdigra i att ett barn, utan andra skäl än de ekonomiska, blir taget från ett gott fosterhem, som det vuxit sig in i och placeras i det nya hem som bildats genom moderns giftermål, icke med fadern, utan annan man. Motionären ifrågasätter också om icke en sådan bestämmelse bör införas i barnavårdslagen, att barnavårdsnämnderna skola äga rätt pröva om ett barn skall få flyttas från ett gott och lämpligt fosterhem till moderns hem när denna ingått giftermål.

Dessutom redogöres för de olika preskriptionsbestämmelserna och påpekas vådorna av att i barnavårdslagen inga sådana bestämmelser finnas, varför fara föreligger att de allmänna preskriptionsbestämmelserna om 10 år, som ifråga om ersättning för fattigvård kan utkrävas av försörjningspliktig enskild person, även kan gälla för styvfäder. Före lagens av den 11

juni 1926 tillkomst, gällde en tid av 60 dagar. Den bestämmelse om 120 dagar som fattigvårdslagen föreskriver ang. tiden för utkrävandet av utbetalade vårdkostnader kommunerna emellan, kan ju anses motsvara en rimlig tid, om försörjningsplikten skall kvarstå.

Vad som även tydligt framhålles och påtalas i denna motion är, såsom i den av 1928, den orättvisa och menliga inverkan på såväl ensamstående moders hemortsrätt som styvfaders, då barnets far försummar fullgöra sin försörjningsplikt. Bemärkas bör, att den försumlige själv icke på något sätt genom sin försumlighet hindras erhålla hemortsrätt varhelst han befinner sig i landet.

Jämväl den omständigheten, säger mot., att vårdkostnader för andra makens barn utom äktenskapet inverkar på mannens hemortsrätt, torde i flera avseenden ha skadliga verkningar för denne. Därtill måste en sådan bestämmelse betraktas som orättvis, enär dylik fattigvård icke har någon inverkan på den naturlige faderns hemortsrätt om denne försummar sin försörjningsplikt mot barnet. En dylik orättvisa vederfares även ogift moder, som i trots av att hon själv fullgör sin försörjningsplikt mot barnet medan fadern uraktlåter det, förlorar möjligheten att förvärva sig hemortsrätt om hon på grund av barnafaderns försummelse nödgas anlita fattigvården för barn.

Sina krav och önskingar sammanfattar Olivia Nordgren i en vördsam hemställan till riksdagen att besluta:

dels sådan ändring av bestämmelserna i fattigvårdslagens 3 § tredje stycket samt i lagen om samhällets barnavård 68 § 2 mom. tredje stycket, att vad i dessa lagrum stadgas om makes underhållsskyldighet mot andra makens barn i tidigare gifte eller utom äktenskapet måtte utgå eller, om detta icke kan bifallas,

att bestämmelser införas i nämnda lagar, inskränkande makes underhållsskyldighet för andra makens barn, evad det rör av fattigvårdssamhälle eller barnavårdsnämnd lämnat understöd till hälften av vårdkostnaden;

att den tid för framställande av krav från det allmänna på ersättning för av fattigvårdssamhälle eller barnavårdsnämnd lämnat understöd eller vård inskränkes till 120 dagar i likhet med bestämmelserna om fattigvårdssamhällets inbördes ersättningskyldighet;

att sådana bestämmelser införas i lag om samhällets barnavård, att barn, som av samhället omhändertagits genom fattigvårds- eller barnavårdsmyndighet, icke utan barna-

appell

dikt

av

fritz

bergman

Låt oss bli fantasifulla, idérika! Låt oss höja oss över plattheten och skapa nya världar! Låt oss drömma om någonting bättre och soligare!

Då skall vi bli fulla av handling och eggande hänförelse. Då skall vi skapa och bygga, tränga in i en tillvaro av större harmoni och fulländning.

Nu tar vi varandras händer och går fram jublande!

vårdsnämnds tillstyrkan måtte få förflyttas till moderns hem i de fall, där modern ingått äktenskap med annan man än barnets naturliga fader;

dels ock att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning, huruvida icke i fattigvårdslagen nu gällande bestämmelser om hemortsrätt, för att förebygga de skadliga verkningarna av desamma, böra reformeras *dels* beträffande av samhället omhändertaget barn, som förbliver i samhällets vård efter moderns giftermål, *dels* i fråga om gift moder, som på grund av barnafaderns försummelse måste anlita samhällets hjälp för försörjning av sitt barn, och *dels* med hänsyn till att mannens hemortsrätt påverkas av underhåll lämnat åt hustruns barn med annan man.

Hemställes vördsamt till vederbörande utskott att vid tillstyrkande av förevarande

motion föreslå de ändringar i nämnda lagar, som kunna anses erforderliga, samt de ändringar i giftermålsbalken, utskölnings- och införsellagarna eller andra författningar, som härav kunna vara betingade.

Den alltjämt växande känslan av allmänt broderskap — samman med den alltjämt växande känsla av livets värde för var enskild och var enskilds värde för livet — skall slutligen hos alla väcka det hat mot varje slag av meningslös livsförödelse, varigenom även krigen en gång skola bli omöjliga. Medvetet hos de få, omedvetet hos de många, består det mänskliga framsteget i utvecklingen av denna enhetskänsla. Först bli vissa rättsbegrepp, sedan vissa känslor, slutligen vissa handlingar mellan folkliga, gemensamma och förenade, som rasinstinkterna inom varje särskilt folk hittills varit.

Ellen Key.

Är revision av Washingtonkonventionen om nattarbetsförbud för kvinnor i industriellt arbete att förvänta?

Internationella arbetsbyråns direktion har uppfordrat de stater som gått in för lagen om nattarbetsförbud för kvinnor i industriellt arbete, att avgiva yttrande om sin ställning till en eventuell revision av lagen.

Begäran om revision har ingått från belgiska regeringen och Storbritanniens, vilka länder ratificerat konventionen, men även svenska regeringen har begärt undersökning, hurvida icke lagen skulle kunna ändras för ett bättre anpassande till olika förhållanden. Nattarbetsförbud för kvinnor är, som torde vara känt, lagfäst i Sverige, men lagen icke ratificerad.

Ingen av dessa stater har dock gått in för begäran om lagens upphävande, utan endast för ändring av vissa punkter i den.

Belgiska och svenska regeringarna önska ändringar och förskjutningar i tiden för arbetets början på morgonen och avslutande om aftonen.

Hos oss ha arbetarkvinnorna varit emot nattarbetsförbudet och protesterade mot dess införande redan 1907 och har sedan dess införande nästan oavbrutet så snart tillfälle givits opponerat och begärt ändringar av lagen. Sedan skiftarbete kom igång ha klagomål särskilt i Stockholm mot tiden för arbetets tidiga början gjort sig gällande. De arbeterskor, som bo ute i förstäderna ha stora svårigheter att kunna komma in till staden till kl. 5 på morgonen, till följd av kommunikationsförhållandena, men däremot möta inga svårigheter i detta avseende t. ex. kl. 11 på aftonen. Därför resonera de arbeterskor, som träffas av lagens besvärligheter i detta hänseende, att det har väl ingen betydelse för herrar lagstiftare, om lagen ändrades dithän att arbetet finge börja kl. 6 på morgonen och sluta kl. 11 på aftonen. Den sammanhängande nattarbetsvilan blir ju lika lång som mellan kl. 10 e. m. och 5 f. m. och skiften gå även att tagas ut på den tiden, fastän rasterna bli som under nuvarande förhållanden knappa.

Det skall bli intressant att se resultatet av denna undersökning. Ännu ha vi icke sett några protester mer än från Österrike. Men där säga arbetarkvinnorna, att de icke komma att gå med på någon utsträckning av ar-

betstiden om aftonen, ty en husmor får icke den längre vila på morgonen hon behöver, utan resultatet blir endast ännu längre arbetstid för henne. Familjeförhållandena äro icke sådana att en även förvärvsarbetande husmor får vara i fred på morgonen för hushållsbestyr, och bostadsförhållandena inbjuda icke heller till ro, då de andra familjemedlemmarna skola upp och ut i arbete på morgonen. Därför hota dessa med att kräva att nattarbetsvilan utsträcket att gälla från kl. 8 på aftonen och till kl. 5 på morgonen.

Men man får icke förvänas över, om de svenska arbeterskor, som måste stiga upp kl. 3 om morgonen och vandra 1 och 1½ timme till sitt arbete känna det tröttsamt och anse lagen meningslös. Varför icke begära ändring i tiden för kommunikationerna? har det frågats och med rätta. Men icke börja spårvagnar och bussar sina turer omkring en timme tidigare för några tiotal kvinnor som bo i olika förstadssamhällen. Och då icke de svenska arbetarkvinnorna kunna tro att deras kroppar och själar komma att lida mer av att arbeta mellan t. ex. kl. 3 och 11 e. m. än mellan kl. 2 och 10 e. m. Däremot anse de naturligtvis att arbetstiden blir onödigt lång vid det skift som börjar kl. 5 på morgonen när vägen till arbetet tar timmen i anspråk.

Sedan dessa rader nedskrevs ha vi erfarit, att int. soc. kvinnokommittén vid sitt möte i Prag i år uttalat, att den krävde att intet skall företagas som försvagar det nu existerande skyddet för de arbetande kvinnorna och att förbudet mot nattarbete skall förbli i kraft. S.

KVINNORNA TILL SOCIALISMEN!

Det är lösenordet för Internationella kvinnodagens syfte. Sverges arbetande kvinnor måste aktivt påverkas härför av våra kamrater över hela landet.

De socialistiska kvinnornas international.

Under dagarna 11 och 12 januari har internationella socialistiska kvinnokommittén sammanträtt i Prag. Tyvärr har ingen representant för Sverges socialdemokratiska kvinnor haft tillfälle att deltaga i detta möte. Sammanträdet huvuduppgift var att förbereda dagordningen för den internationella socialistiska kvinnokongress, som sammanträder i Wien den 23 juli, alltså omedelbart före den stora socialistkongressen. Dagordningen skall främst upptaga problemet om kvinnan inom det ekonomiska livet. Problemet har uppdelats i olika avdelningar. Spörsmålet om kvinnan inom industri och handel samt rationaliseringens speciella inverkan på kvinnoarbetet inleddes av parlamentsledamoten fru Fanni Blatny, Tjeckoslovakien. Fru Elisabeth Ribius-Peletier, Holland, har fått på sin lott att inleda om kvinnan i jordbruket. Hushållsarbets problem har uppdelats i tvenne avsnitt. Fru Blume, Belgien, inleder frågan om husmoderns ställning, och fru Jennie Adamson, Storbritannien, om hembitrådets läge och förhållanden.

Detta stora frågekomplex täcker emellertid icke hela dagordningen. Andra viktiga ting förekomma också. Den politiska reaktionens inverkan på kvinnans frihet skall sålunda diskuteras efter inledning av den tyska riksdagsmedlemmen fru Toni Sender. Dessutom skall den österrikiska parlamentskvinnan, internationella socialistiska kvinnokommitténs ordförande, fru Adelheid Popp, inleda om den internationella socialistiska kvinnorörelsens framsteg sedan Brüsselkongressen 1928.

På mötet i Prag antogs en del resolutioner rörande betydelsefulla kvinnospörsmål. Den viktigaste var ett uttalande mot försöken att uppmjuka den internationella konventionen rörande kvinnors nattarbete. Mötet krävde att ingenting skall företagas, som på något sätt kan försvaga det nu existerande sociala skyddet för de arbetande kvinnorna, och att förbudet mot nattarbete skall förbli i kraft. I en annan resolution beklagar Pragmötet, att regeringsrepresentanter, som voro församlade i Haag år 1930, ännu icke erkänt den enkla grundsatsen, att en kvinna, som ingår äktenskap med en utlänning, skall hava rätt att välja hurvida hon vill antaga makens statsmedborgarskap eller icke, och att hon icke utan eget medgivande skall kunna fräntagas sitt ursprungliga statsmedborgarskap och förvandlas till utlänning.

Rådfrågningsbyråer för sexualhygienisk verksamhet startad av kommunen i Göteborg.

Begreppen om hur en rådfrågningsbyrås verksamhet skall läggas och ledas äro både dunkla och omtvistade.

Vi äro därför särdeles glada åt starten i Göteborg, ty därigenom har skapats ett föredöme för dylika institutioners upprättande. Där är byrån knuten till en poliklinik för kvinnosjukdomar och havandeskapsundersökningar. För att få litet reda på verksamheten införes vad doktor E. Thulin, poliklinikens föreståndare, yttrat i en intervju i Ny Tid. Han säger att verksamheten vid den nya polikliniken kommer att bli densamma som vid de båda andra i Göteborg.

Möjligen blir den något mera socialt betnad, enär en stor del av den fattiga befolkningen bor i denna stadsdel. I vilken mån polikliniken kommer att frekventeras är givetvis omöjligt att säga på förhand. Man får ju se hur utvecklingen kommer att bli. Doktor Thulin trodde dock inte att klientel skulle komma att fattas. Det är säkerligen många blivande mödrar i Lundby som dragit sig för att fara in till staden och som komma att hälsa den nya byrån med tillfredsställelse.

Rådfrågningsbyrån är naturligtvis ändå svårare att på förhand uttala sig om, då man inte har några erfarenheter förut av

kommunala inrättningar av denna art i Sverige.

Att denna byrå i Lundby sammankopplas med polikliniken och sålunda skötes under läkareansvar, ställer den på ett särskilt plan. Medicinska principer komma att bli de avgörande för verksamheten. Men troligen komma många att missuppfatta verksamheten och vända sig dit för att få en grosses avbruten. Även för dessa kan dock en hel del uträttas och det gäller att bibringa dem all hjälp som för övrigt är möjlig.

För att ytterligare belysa de tankar som äro vägledande för verksamheten införes ett referat från ett sammanträde, som Göteborgs kvinnliga diskussionsklubb hade i slutet av förra året, då det diskuterades om den nystartade rådfrågningsbyrån. Fru Ahlström som höll inledningsanförande skisserade upp programmet och yttrade därvid att

denna rådfrågningsbyrå är ett första försök att knyta den sexualhygieniska upplysningsverksamheten till en gynekologisk och obstetrisk institution. Frågan borde från början tagits om hand av läkarna och lagts under vetenskapen. I stället blev den ett rov för exploatörer av mer eller mindre obskyr art, med pekuniär vinning till mål och sensation som huvudinslag. Många av dessa upplysningsprofeter ha lagt sina föredrag och skrifter så att de eggat drifterna

och smutsat fantasien. Ungdomen har slukat deras föredrag och skrifter, medan vetenskapligt hållna föredrag ej samlat så stor publik. Vetenskapens dräkt är ren, därför är den inte pikant nog. Trots detta buller har det lyckats att sprida upplysning — mycket välbehövlighet upplysning. Men frågan är om inte den andliga hälsan blivit lidande. Det har blivit en snedvridenhet och en rähets i uppfattningen av dessa ting som kunde undvikits om saken från början kommit i de rätta händerna. Sexualupplysning och födelsekontroll bör inrymmas under den allmänna hälsovården och ej göras till en befolkningsfråga.

Talarinnan redogjorde så för sina krav på den idealiska kvinnopolikliniken, samt för huru långt vår stad kommit på området. När förslaget om moderskapsförsäkring, som man hoppas, snart går igenom, har Göteborg redan lagt grunden till de institutioner som den nya lagen kommer att kräva av samhället. Det blir bara att ytterligare bygga på dem.

Fru Ahlström uppehöll sig så ytterligare en stund vid den uppmärksamhet som rådfrågningsbyrån rönt, i all synnerhet från de politiska ytterlighetsmännen på båda sidor. Det har protesterats mot att endast gifta kvinnor skulle få lov att vända sig till byrån. Så har aldrig varit meningen. Byrån är till för föräldrar, de må sedan vara gifta kyrkligt eller borgerligt eller förenade utan vigsel. Men det är givet att

min hudcrème

Vid morgontoiletten behandlas hyn med Gahns Faréna-crème, som under dagen skyddar mot väderlekens skadliga inverkan och utgör ett idealiskt underlag för puder.

På kvällen masseras hyn med Gahns Faréna-crème. Hyn får nytt liv och uppkomsten av rynkor och narighet förhindras. Alla orenheter, pormaskar o. d. försvinna.

GAHNS
FARÉNA
HAVRE-CRÈME

HENRIK GAHNS AKTIEBOLAG. UPSALA.

läkaren måste arbeta inom lagens ramar, lagen må sedan vara stadd på avskrivning eller inte. Byrån är öppen för både män och kvinnor, antingen de önska råd av positiv eller negativ art, men den är inte för den ungdom som knyter lösa förbindelser när och hur som helst. Ett sådant utsudande av alla gränser står inte på nivå med vår kultur.

Talarinnan redogjorde så för sin uppfattning av frågan om straffri abort, sterilisering och sexuell upplysning för barnen. Skulle fosterfördrivningen fullständigt lösläppas, torde det vara fara värt att kvinnornas modersinstinkt avtrubbas. Men å andra sidan är det barbari att ha det som nu, med oförhindrad försäljning och utställande av medel för framkallande av abort, medan läkarna ha sina händer bundna och endast få hjälpa när medicinska indikationer föreligger. Rådfrågningsbyråer för föräldrar kunna i mycket stor utsträckning råda bot på detta förhållande.

Det vore lyckligt om flera samhällen, särskilt större industriorter, kunde gå in för ett klokt arrangemang för lösningen av detta viktiga problem. Kostnaderna behöva ej avskräcka, om rådfrågningsbyråerna inrymmas i samma lokaler som poliklinikerna för kvinnosjukdomar och haveskapsundersökningar och i samband med barnavårdscentralerna. Men det är icke endast en organisationsfråga, utan en fråga som i mycket hög grad är beroende av lämpliga läkare och sjuksystrar. Lyckligast kanske det vore med kvinnliga läkare, då väl i de flesta fall det är kvinnorna som i sin brydsamma ställning komma att besöka byråerna.

I Stockholms stadsfullmäktige väckte fru Anna Visborg på hösten 1929 en motion i vilken hemställdes att stadsfullmäktige måtte besluta

”att uppdraga åt hälsovårdsnämnden att fortast möjligt inrätta rådfrågningsbyråer för sexualhygieniska spörsmål (för såväl män som kvinnor);

att tillse att dessa rådfrågningsbyråer ställas under ledning av en läkare med framstående kompetens och auktoritet; samt

att byråerna ställas under hälsovårdsnämndens kontroll.”

Denna motion uppställer samma fordran på kompetens och ansvar som i Göteborg, men varför dröjer man med starten. Nog finnes det väl möjligheter i Stockholm att inrätta rådfrågningsbyråer vid poliklinikerna för gynekologi och obstetrik. Kan-

John Bull hemma hos sig. En bok om ett sjukhus.

Rickard
Lindström.

Ingen nation och intet folk har så fångat intresset under senare generationer som Storbritannien och britterna. Naturligt nog då det folket så länge utgjort det ledande världsväldet. Under de allra sista åren efter världskriget har, som alla känna till, allhandla svårlösta problem rullats upp för detta förr så lugna örike och dess världshärskande roll börjar synbart deklina. Men hur än förhållandena må gestalta sig under kommande tid, ett är säkert: som kärna i den anglosachsiska rasen, vilken, efter alla tecken att döma kommer att i långa tider dominera vår jord, skall nog Storbritannien allt framgent bli ett centrum för övriga folks uppmärksamhet.

Redaktör Rickard Lindström, som under ett par år vistats på öriket för privata studier, men även samtidigt som korrespondent till svenska arbetarpressen, har sammanfattat en del av sina gjorda erfarenheter under denna tid uti en volym under titeln här ovan. Den har utgivits å Tidens förlag till ett pris av kr. 6: 75.

Det är huvudsakligast ett urval av förf:s korrespondens till dagspressen, som här samlats. Man får i densamma god inblick och mångsidig belysning utav mycket typiskt brittiskt och för folkpsyket karakteristiskt. Förf. har med stark inlevelse och djup kunskapslidelse lyckats fånga och återge en mängd belysande ting, från rena fakta till subjektiva intryck över människornas sätt att vara. Det starkt sakliga förmåler sig således med personligt färgat temperament. Objektiviteten får levande liv av respektlös satir, godmodig humor förenat i sympatisk förståelse av brittisk säregen mentalitet.

Det är halt och must i dessa skildringar och introduktioner, som gör dem värdefulla men också underhållande. Hade det varit en genomsnittsjournalists ytliga kåserande hade dennes dagslände-korrespondens ej förtjänat att ånyo tryckas.

Rikt illustrationsmaterial förhöjer den tekniska utstyrelsen.

V.

Syster Gerda av Vira Eklund.
Lindblads förlag. Pris kr. 3: 75.

Denna gång har Vira Eklund givit oss en bok, som handlar om förhållandena på ett sjukhus. Det är en skara unga elevers öden man får del av. Främst bland dessa då bokens huvudperson, Gerda. Var och en vilken en tid som patient vistats på ett större sjukhus, torde igenkänna interiörer, typer och stämningar. Visserligen anser jag för min del inte, att personskildringen är så intressant, t. o. m. hjältinnan har en viss svårighet att som person fånga läsarens uppmärksamhet, vilket inte hindrar, att interiörerna från sjukhuset och i synnerhet skildringen om elevutbildningen äro utmärkta. Man kunde ju önska mindre antal unga elever framskynta till förmån för en eller ett par mera fördjupade. Dessutom ett mera djupgående inträngande av den andliga utvecklingen en sjukdom medför för en lidande människa. Detta kanske inte varit författarinnans avsikt. Boken innehåller en social sida, som hittills varit ganska förbisedd inom skönlitteraturen, nämligen de unga sjukhuselevernas fostran för deras blivande kall. Den kritik Vira Eklund riktar mot slentriansystemet i detta fall, är fullt berättigad. Denna dressyr av eleverna, deras oerhörda arbete, som gör dem dödströtta varje kväll, det klosterliv inom sjukhusets murar, de måste leva, den avkoppling från kulturella intressen, som detta övermått av arbete och denna isolering alstra, har funnit en god skildrare i Vira Eklund. Då författarinnan väl ej annat än som patient vistats på ett sjukhus, måste man förvånas över hennes iakttagelseförmåga. Den kritik, Vira Eklund riktar, är, ehuru den har vass udd, dock full av humor och gott humör. Aldrig blir förf. grinig och sur, även om hon måste påvisa dumhet, slentrian och brister, individuella som sociala. Elevernas ställning till överordnade: husmor och avdelningssköterskor, den unga läkarens höghet gentemot flickan i elevdräkten, samt då han som bordskavaljer och "civil" behandlar henne på helt annat sätt, detta och mycket annat ventileras i boken. Även dräktfrågan diskuteras. Den gamla slentrianen med hög stärke, midjekjol, långt hår, som inte får klippas, fastän hygieniska skäl tala därför, blir föremål för godmodig men dock rätt besk kritik.

Ingeborg Sjögren.

ske dröjer man tills barnavårdscentralerna hunnit utveckla sig att mottaga dem vilket dock torde bli en onödigt lång väntan.

S. V.

Rekvirera förhöjd upplaga av
Morgonbris marsnummer omedelbart!

Standardiseringens betydelse.

Meningslös variation.
(Ur Svenska Slöjdföreningens tidskrift.)

Standard, standardisering och standardvaror äro ord, som för länge sedan dagligen användas i vårt språkbruk. Säkerligen har det även ingått i det allmänna medvetandet, att ordet standard betyder normalmått. Men, en sak är att förstå ordets valör, en annan att inse vilken betydelse standardiseringen har som tillämpning i det praktiska livet. Härvidlag kan man säga, att stockholmsutställningen 1930 slog ett stort slag för standardiseringens idé, och det är säkerligen på det området, den gjorde sin största och betydelsefullaste insats.

Att standardisera en vara innebär, att man med tanke på såväl det ändamålsenligaste som det mest ekonomiskt fördelaktiga utväljer ett fåtal typer i och för massproduktion. Härvid vinnes flera fördelar. Först och främst kan naturligtvis en standardvara framställas betydligt billigare än en massa olika för samma ändamål tillverkade typer, dels kan en felande eller förstörd sak lättare ersättas.

Men, den personliga smaken? Hur går det med den, när det gäller t. ex. ett hus, en möbel, en servis eller en annan av de tusen och en saker vi behöva i vår tillvaro? Handen på hjärtat! Är verkligen den personliga smaken så starkt utvecklad hos oss vanliga genomsnittsmänniskor, att den fordrar särskilt individuella former för våra enkla bruksföremål? Håller den sig inte tvärtom till vissa gängse former, där avvikelserna endast bestå i en mängd smärre men

desto mer förvirrande och fördyrande variationer.

Tror någon verkligen, att vårt hem ter sig mindre inbjudande, om t. ex. våra dörrhandtag äro likadana som alla andra dörrhandtag i hela Sverges rike. Huvudsaken är väl här, att detta är ändamålsenligt, och att priset är så billigt som möjligt i förhållande till varans kvalitet.

Vem som helst begriper, att tillverkningen av en typ — låt oss fullfölja exemplet med dörrhandtaget — ställer sig ofantligt billigare i framtällningskostnad, än tillverkandet av kanske ett tjogtals olika typer, ofta med ytterst liten variation, en rand, en svängning, en liten utbuktning här och där m. m. Och skulle så tilläventyrs detta dörrhandtag brytas sönder, ja, då är en standardtyp oändligt lättare att ersätta, än det "individuella föremålet.

Detta gäller naturligtvis i ännu högre grad om sådana lätt förstörbara saker som glas och porslin. Se blott på dessa trettiofyra olika koppar i endast vitt porslin — hur många varianter som finns i mönstrat porslin, skall man inte

tala om — från en enda fabrik. Skulle man inte vår individuella smak kunna tillfredställas, ifall vi blott hade två à tre utvalda typer att välja emellan?

Bostadsproblemet är ett av vår tids viktigaste problem, som ständigt pekar på sin rationella lösning. Det gäller att finna utvägar ur de hopade svårigheterna. En av dessa utvägar går, enligt sakkunnigas mening, just genom standardisering.

Mattis Hörlén.

Rymd...

Av Jane Germandt-Claine.

När kvällens fannande skymning snabbt glider mot nattens ro, hör jag en vildfågel kretsa långt ut över dunkel mo...

En drömmarnas vilsna fågel, som flyger att lik en ton av rymdens musik få sväva bort över den öde mon...

Den öde mon är mitt hjärta... I skymningens ro en flik av himmelen kan sig lyfta för sfärers tysta musik...

En naturlig variation.
(Ur Svenska Slöjdföreningens tidskrift.)

Vad är feber?

För Morgonbris av d:r Bengt Hallberg.

"Min som Göran har ej kunnat be-
vista skolan till följd av feber."

När min gamle klassföreståndare
för 20 år sedan med en fnysning av
förakt läste upp detta intyg för oss
pojkar, så hade vi svårt att förstå
hans ogillande. Varför kunde inte
Göran vara sjuk i feber? Ännu mera
förvånade blevo vi när samme stränge
lärare förklarade att "feber är ingen
sjukdom".

Nog måtte väl "feber" vara en
sjukdom alltid! — Detta är riktigt
sätillvida, som man alltid är sjuk, när
man har feber, men "febern" i och
för sig utgör endast en liten del av
— ett symtom på — den verkliga
sjukdomen.

Vad är då feber egentligen för nå-
gonting? Den som lägger handen på
en febersjuk människas panna känner
genast att det är *värme*, att den fe-
bersjuka har högre temperatur i hu-
den än den som är frisk. Om man
med en termometer mäter temperatu-
ren inuti kroppen — t. ex. i ändtar-
men — så får man se, att det inte ba-
ra är hudens temperatur, som är för-
höjd. Kroppen i sin helhet arbetar
under "överhettning".

Vad beror det på och vad tjänar
det till? Dessa frågor uppställa sig
genast. Den första skall vi försöka
besvara genast.

Alla levande varelser — antingen
det gäller bakterier, svampar eller
högre stående djur som en häst eller
en människa — utsöndra till följd av
den inom deras organism försiggåen-
de förbränningsprocessen, en massa
giftämnen. Den mänskliga organis-
men befriar sig från dessa giftämnen
genom njurarna. Encelliga organis-
mer, som bakterier eller svampar o.
dyl. utsöndra dessa giftämnen direkt
i den dem omgivande vätskan.

Dessa giftämnen ha alla den ge-
mensamma egenskapen, att de på-
verka ex. människans hjärna, på ett
sådan sätt, att förbränningsprocessen
inom kroppen försiggår hastigare.
Att alltså kroppstemperaturen höjes.

Man kan alltså genom att i en män-
niskas blod spruta in ämnen, som av-
söndrats av ett annat djur — t. ex.
mjölk — åstadkomma att denna män-
niska får "feber". Om det i samma
människas kropp huserar några främ-
mande levande varelser — t. ex. bak-
terier — så blir resultatet detsamma.
Dessa bakteriers utsöndningsproduk-

ter gå över i blodet och åstadkomma
feber.

Kroppen har mycket kraftiga
skyddsmedel mot bakterierna, så att
om ett visst antal bakterier t. ex.
kommer in under huden genom ett sår
i fingern, så blir det närmare händel-
seförloppet följande:

I själva såret verka icke blott blo-
det, utan även vävnadsvätskorna di-
rekt bakteriedödande. Men om nu
bakterierna överleva detta angrepp
från kroppens sida, så kan de hålla
sig vid liv i såret och kanske t. o. m.
föröka sig. Det finns bakterier, som
kunna dela sig var 20 minut. På
några få timmar har alltså den lilla
bakteriehopen, som först kom in i så-
ret, förvandlats till en hel invasions-
armé, som börjar sin kampanj för att
erövra (d. v. s. förstöra) hela krop-
pen.

Då träder kroppens nästa skydds-
medel i funktion:

Överallt i kroppen finns någonting
som kallas för lymfkörtlar. Under
normala förhållanden kan man ej
känna dem. Komma däremot bakte-
rier eller andra för kroppen skadliga
substanser in under huden, så föras
de till lymfkörtlarna. Dessa ha till
uppgift att förstöra både bakterier
och giftämnen. De bli därigenom
"svullna" (= inflammerade). Lymf-
körtlarna äro alltså kroppens "andra
försvarslinje". Den första var väv-
nadsvätskorna.

Äro nu emellertid bakterierna så
talrika, eller äro de av så farlig art
(ex. pestbakterier) eller deras gift-
ämnen av så kraftig beskaffenhet (ex.
difteri), att lymfkörtlarna ligga un-
der i kampen mot den, så tränga bak-
terierna eller deras gifter in i krop-
pen — och påverka hjärnan, så att
kroppstemperaturen stiger.

Men vad är meningen med, vad av-
ser kroppen att vinna genom att
kroppstemperaturen stiger?

Nästan alla bakterier äro mycket
känsliga för värme. Det finns bakte-
rier, som visserligen kunna *leva* vid
t. o. m. mycket låga temperaturer,
som (i likhet med alla andra sjuk-
domsalstrande bakterier) föröka sig
kraftigast vid 35°—37,5° temp., men
som dö vid 39°—40° eller kanske
41° temp. — Kroppen har alltså
"lärt sig" att döda sina fiender bak-
terierna genom att höja temperatu-
ren. Febern är alltså ett försvarsme-
del från kroppens sida.

Intet nytt under solen.

Rubriken här ovan är ett självs-
våldigt uttryck för vad en skribent
anser sig kunna kasta ned på pappet
i brist på förmåga att finna de
"rätta orden". Ty att förvänta att i
ett trontal, som skall ge uttryck för
saklighetens saklighet — vilket ju en
disposition för vad regeringen tän-
ker sysselsätta riksdagen med —
skall kunna komma in något spritter
nytt, är en verklig manifestation på
vad den ansvarige kan tillåta sig av
oansvarighet.

Vad vi sökte syntes ej — men
fanns där ändå, ty så mycket ha vi
fått deltaga i spelet bakom kulisser-
na, att vi genomskådade det tjocka
emballaget och trodde oss upptäcka
att moderskapsförsäkringen äntli-
gen skulle komma med på ett hörn i
det stora sjukkaseförsäkringsför-
slaget. Som vi f. n. äro mest in-
tresserade för den frågans lösning,
lyssnade vi inte så nog på vad maje-
stättet i övrigt hade att andraga.

Vår önskan är nu, att när försla-
get om moderskapsförsäkring even-
tuellt kommer fram i dagsljuset det
inte ter sig sådant att våra tålmo-
diga arbetarkvinnor tycka att solen
följer månen och går i nedan.

Säkerligen anse de flesta kvin-
nor, inte endast arbetarkvinnorna,
utan alla som intresserat sig för
denna frågas lösning och som, trots
vissa avvikelser, ansågo sakunnige-
kommitterades förslag var ett steg i
rätt riktning, och att det bort fram-
föras i riksdagen.

Men herrarnas vägar äro under-
liga. Det gäller väl i detta fallet
som i så många andra, att var för
sig kunna alla vara besjälade av
bästa vilja, men av hänsyn till
varann krånglar man till det så
pass, att det är svårt hitta reda på
vad som önskats och vad som biskop
Brask uttryckte med: "härtill är
jag nödd och tvungen". S.

Ett försök att i allmänhet "driva
ned" febern är ingen tjänst åt krop-
pen.

Vad kan man nu hämta för prak-
tiska lärdomar av det föregående?
Jo, att på varje sjuk människa bör
man mäta temperaturen. Ej därför
att förekomsten av febertemperatur-
förhöjning över 37,3, talar om *på
vad sätt* patienten är sjuk utan där-
för att *graden* av feber säger hur
pass svårt sjuk patienten är.

Prostitutionsföreteelsen icke inbegripen i lös- drivarlag.

I slutet av förra året uppvaktades socialministern av en deputation från organisationerna: Frisinnade kvinnors riksförbund, Vita bandet, Socialdemokratiska kvinnoförbundet, Stockholms fackliga samorganisation och Sv. kvinnors medborgarförbund, med en skrivelse i vilken hemställdes:

att vid en omarbetning av den nu gällande lösdrivarlagen prostitutionsföreteelsen däri icke måtte inbegripas,

att statsrådet måtte taga initiativ till en sådan ändring av barnavårdslagen, att den måtte komma att gälla sedeslös ungdom upp till myndig ålder samt

då kungl. propositionens syfte vad beträffar de föreslagna åtgärderna för bekämpandet av sedeslöshet hos vuxna personer torde nås enklare genom vissa ändringar i strafflagen samt genom kraftigt understödande av den enskilda hjälpverksamheten, få vi dessutom yrka

att dels i överensstämmelse med reglementeringskommitténs förslag straff stadgas för provokation till otukt, särskilt då denna provokation riktas mot ungdom eller någon i viss beroende ställning till provokatören;

Dels i övrigt erforderliga tillägg till strafflagen avseende straff för sådana företeelser, som omförmåles i paragraf 2 mom. 3 i varnarslagen evad de begås av dem, som undandraga sig att ärligen försörja sig eller av andra;

dels reformering av lagbestämmelserna angående skyddsålder i överensstämmelse med herr Petréns särskilda yttrande i 1929 års betänkande;

dels att samhällets åtgärder måtte inriktas på ett kraftigt understödande av det privata hjälp- och skyddsarbetet.

Skrivelsen har sänts ut till alla klubbar och hoppas på deras vakna intresse och medverkan till att göra klart för de myndighetspersoner som skola handha detta ärende att folkets önskan för frågans lösning är i den riktning som begäres i skrivelsen.

Från våra kamrater i Österrike.

Österrikes socialdemokratiska kvinnor ha utgivit en tioårsberättelse över vad de kalla den gemensamma organisationen.

I Österrike fanns förut, liksom vi ha här i Sverige, särskilda kvinnoklubbar, men vid partikongressen 1918 fattades beslut om slopande av denna organisationform.

Man ansåg dock nödvändigt att inom partiorganisationerna allt fortfarande upprätthålla särskilda kvinnoororganisationer och särskilt skolningsarbete bland kvinnorna. Och från det österrikiska partiets sida göres också oerhört mycket för skolningen av de kvinnliga medlemmarna.

Således anordnar man årligen för hela riket kvinnokurser för utbildande av kvinnliga funktionärer och talarinnor. Varje land inom riket har varje år minst en dylik studiekurs eller kvinnskola, som de kalla det. Från att man år 1921 anordnade 17 kvinnokurser med 187 deltagare, så var man år 1929 uppe i en siffra av 42 kurser med 835 deltagare. Dessutom rapporterar man särskilt från Wien ett omfattande studiearbete på alla områden.

Studiearbetet ledes av den kvinnliga rikskommittén.

Även har man inom ramen av partihögskolan en kvinnocentral med internat, vilken besökes av kvinnliga elever från hela riket.

För att motivera nödvändigheten av det intensiva skolningsarbetet anför man att när 1921 1,852 kvinnliga partivänner arbetade inom 3,643 funktioner, inom och för partiet, så var denna siffra 1929 12,933 kvinnliga funktionärer inom 19,828 funktioner.

Inom det österrikiska partiet är man tydligen mån om att ta till vara den kvinnliga arbetskraften.

Det framhålles också i berättelsen, att om arbetet för kvinnornas organiserande före den politiska omstörtningen var tungt, och litet skattat av

de manliga partivännerna, så blev det ett annat ljud i skällan så snart den kvinnliga rösträtten blev genomförd. Då förstod man att det måste arbetas bland kvinnorna för att få dem anslutna till partiet. När dessa kunde uppträda med en valsedel i handen fingo de genast ett helt annat värde.

Arbetet bland de organiserade kvinnorna bedrivs på samma sätt som våra kvinnoklubbar arbeta, med möten, föredrag och föreläsningar, med den skillnaden att de tydligen äro flitigare än vi, de sammanträda oftast varje vecka. Även anordnas handarbetsaftnar.

Kvinnokongress hålles varje år, och är då i regel största delen av ombuden till kvinnokongressen även valda som delegerade till den efterföljande partikongressen.

Rikskommittén utger två tidningar nämligen Die Frau, vilken är mera avsedd för de organiserade kvinnorna, samt Der Unzufriedenen för den yttre agitationen. Dessutom utges flygblad och broschyrer för upplysning och agitation.

En av de viktigaste grundsatserna i den gemensamma organisationen är, framhåller man, principen om kvinnornas likaberättigande med männen. Och kvinnorna uppfylla också med allvar de uppgifter som åläggas dem som funktionärer inom partiet och det offentliga livet.

I parlamentet äro ännu de österrikiska kvinnorna ganska sparsamt företrädade. Dock valdes från vårt parti vid det senaste valet nio kvinnliga ledamöter mot förutvarande sex, men i de institutioner, som motsvara våra stads- och kommunalfullmäktige, har antalet kvinnliga ledamöter ökats från 88 1920 till 204 1927.

Den 31 dec. 1929 var antalet organiserade socialdemokratiska kvinnor i Österrike 257,933 (därav komma ej mindre än 150,000 på Wien) mot 488,398 män. *H. F—d.*

Int. socialistiska kvinnodagen

kommer att hållas i år den 7--15 mars. Cirkulär härom har utsänts till alla kvinnoklubbar som uppmanats till en verklig agitatorisk insats för värvandet av nya medlemmar till vår rörelse.

Morgonbris marsnummer blir av starkt agitatoriskt innehåll och bör vinna stor spridning.

»Lilla Tidningen» tryckes i massupplaga. Rekvireras hos Kvinnoförbundet. Ingen medlem får vara överksam i agitationen för uppslutning till mötena under agitationsveckan 7—15 mars.

Vad ungdomen tänker och känner inför diskussionerna och kritiken av deras liv och inställning till nutidsproblemen.

Allt ivrigare diskuteras ungdomens problem eller rättare, deras sätt att leva och söka ordna upp livet för sig. Säkert är vår tids ungdom sina föräldrars barn, lika mycket som föregående tiders, med fel och förtjänster.

Några av våra yngsta kvinnliga partivänner ha för Morgonbris delgivit sina synpunkter över dessa spörsmål, av vilka ett par införs i detta nummer.

När jag för någon tid sedan åhörde en diskussion, som inleddes av den finska författarinnan Hagar Olssons föredrag "Är ungdomen förråd av de äldre" slog det mig, med vilket intresse ungdomens problem och ungdomens mentalitet vändes och vrides bland representanterna för den gamla generationen. Det är visserligen många av de unga som följer dem troget i spåren, men man märker hos dem tydligt beroendet såväl i tanke- och världsåskådning.

Visst ha vi moderna ungdomar fått lida en hel del av kriget, framförallt dess efterverkningar, men när det talas om den ungdom, som fick sina ideal spolierade, sin livsåskådnings basis sönderslagen vid krigsutbrottet, så måste man väl ändå betänka att de flesta av oss då vore mellan 5 och 10 år. Vi äro mer skeptiska än våra föräldrar, det är sant, men det beror lika mycket på den anda av osäkerhet, som finnes inom just vår föräldrageneration och på den brutala stämning av "struggle for life", som ligger i luften.

Det finns två kategorier av äldre människor, som diskutera den moderna ungdomen. Dels den som är moraliskt indignerad över den tilltagande "sedeslösheten", ungdomens brist på idealitet och dess ovilja mot att ta itu med de stora problemen. Och så den typen som är "förstående", och den kanske är den farligaste. Utan att förneka den goda vilja, som förefinnes inom denna kategori, får man väl ändå säga att det är för oss ungdomar ett fattigdomsbevis att ta emot ett försvar som populärt formuleras så: "ungdomen är sig lik i alla tider, inte är den moderna ungdomen sämre än någon annan." "Inte sämre än andra", det skall vara det mesta och bästa, som kan sägas om oss. Det är nästan detsamma som en dom. Ty vi ha dock större chanser än äldre tiders ungdom att göra oss gällande och därför har man kanske rätt att vänta sig

någonting annat av oss. Men man får också lägga märke till att vi ha långt större chanser än äldre tiders ungdom att bedriva "handlingens propaganda". Den livslust, som ungdomen ger uttryck åt är ju oftast inte av det alltför samhällsbevarande slaget.

Det kan inte bortresoneras att det inom den moderna ungdomens led finnes ett till synes mycket markant intresse för erotiska och sexuella förhållanden och problem än det som förefunnits förut. Det diskuteras och analyseras, men det levas också i många fall praktiskt efter teorierna. Men den äldre generation, som på grund av denna dominerande erotiska atmosfär hos ungdomen fördömer den och hänvisar till den i början på 1900-talet levande ungdomen med sitt intresse för politiska och sociala problem bör dock lägga märke till att skillnaden i yttre förhållanden i mycket hög grad betingar denna utveckling. "Den sexuella rationaliseringen" är visserligen inte medveten hos de flesta av oss. Men betänk dock att det nu för tiden är praktiskt taget omöjligt för ett par unga människor att bilda ett hem, och framförallt att tänka på barn förrän de nått den ålder då våra föräldrar redan ansågos vara stadgade familjefäder och stöttepinnar i samhället, med ungdomen bakom sig. I det legala familjeförhållandet hade de rationaliserat sin sexualdrift och kunna på den grund inte förstå de svårigheter, som nu uppstå för den ungdom, vars situation faktiskt i många fall kan karakteriseras med det cyniska uttrycket "kärleken är i främsta hand en lokalfråga". Och det är naturligtvis detta, som skapar den hets och den överdrift i inställningen till hithörande problem, som man inte kan undgå att lägga märke till hos ungdomen. Det ligger naturligtvis en hel del i det faktum att riskmomentet skurits ner till ett minimum, men enbart detta är icke en tillräcklig förklaringsgrund.

Jag är alldeles övertygad om att många av dem som läsa denna artikel komma att opponera sig och tala om överkompensation i inställningen till hithörande frågor, men för en som mött så många fall av moderna ungdomar, för vilka dessa problem, på grund av omständigheterna, blivit de dominerande, vet att det hela är betydelsefullare än de äldre ana. Den moderna ungdomens erotiska problem

är en sak av allra största vikt och den behövde verkligen diskuteras utan den smygande nyfikenheten och det hyckleri, som trots allt fortfarande existerar när det gäller dessa frågor. Det är inte meningen att man skall låtsas som om man ingenting vet och ingenting vill veta, det är inte nog att den äldre generationen blundar och låter ungdomen använda de eventuella surrogat den kan få, utan det är med ögonen öppna för riskerna och framförallt med en känsla av kamratskap, som man skall överlämna åt de unga att komma tillrätta med sina problem. Och framförallt gör dem rustade att ta ansvaret i egna händer. Det finns otaliga fall där bristen på effektiv sexuell upplysning har varit till oöverskådligt men.

Jag vill inte göra den moderna ungdomen bättre än den är, den intresserar sig otvivelaktigt mer för sport, erotik och dans än för stora sociala problem, även om dessa skulle hänga nära samman med ordnandet av deras eget liv. Men trots de uppenbara fel och brister, som vidlåder de unga finnes det ingen anledning att agera domedagsprofet och veklaga över den tilltagande sedeslösheten. Om den moderna ungdomen också går mycket längre i tillfredsställandet av sina drifter än äldre tiders gjorde, på grund av de friare förhållandena, så finnes det ändå en anda av frimodighet, ett krav på rent spel, som kanske många gånger kan tyckas som framfusighet och självsvåld men som i själva verket är en ren reaktion mot den "det tysta medgivandets" politik som förs av föräldragenerationen. Såväl den unga som den äldre generationen måste gå in för att frigöra sig från hyckleriet, som finnes trots stora och frigjorda fraser, och lära sig betrakta de erotiska problemen såsom visserligen viktiga och nödvändiga att lösa men inte av någon allt uppslukande betydelse. Det finnes en bättre slags förståelse än den "förlåtande och överskylande", den förståelse, som rent och rakt på sak tar itu med frågorna och visar sin goda vilja att lösa dem. Den förståelsen skulle ge de unga en mycket starkare känsla av personligt ansvar och skulle skapa ett förtroende till de äldres auktoritet, vilket bleve av stor betydelse.

Och framförallt: tag bort hyckleriet och lär de unga att se sunt och mänskligt på dessa problem!

Anna Lisa Hansson.

Är verkligen ungdomen så dålig? Vari består i så fall dess fördärv, och vad kan detta bero på? . . . .

Det är inte alltid roligt för ungdomen att möta den ständigt återkommande diskussionen med rubriker såsom "Ungdomen förr och nu", "Ungdomens fördärv" m. fl. variationer. Då man dock på grund av denna diskussion börjar tänka över vad saken gäller, är det några frågor, som genast tränga sig på en: Är ungdomen verkligen så dålig? Vari består i så fall dess fördärv, och vad kan detta bero på?

Påståendet att ungdomen av i dag skulle vara så särskilt mycket sämre än ungdomen förr i tiden, tycker jag motsäges i hög grad av historien.

Alkoholmissbruket i Sverge i början av 1800-talet med därav följande sedesfördärv och brottslighet, som hade gripit omkring sig bland både ungdom och äldre, är endast ett enstaka exempel på en påtaglig skillnad mellan förr och nu. Exemplen kunna mångfaldigas. Att förhållandena i detta och andra avseenden äro bättre nu än förr är naturligtvis inte vår förtjänst, utan vi ha att tacka utvecklingen inom föregående generationer, men det var inte heller det frågan gällde. *Faktum* står dock kvar.

Men även om vi inte gå med på att vår tids ungdom är sämre än föregående tiders, så äro vi inte så optimistiska, att vi vilja påstå, att ungdomen med de förutsättningar, tiden ger, är bättre nu än förr. Ungdomens brister äro stora, men även tidslägets svårigheter äro stora.

En av de vanligaste anklagelserna mot ungdomen är dess brist på andliga intressen. Men verkar det ändå inte, som om detta missförhållande till en del höll på att avhjälpas? Går inte utvecklingen — om också sakta — mot ett bättre förhållande? Folkbildningsarbetet, som dock huvudsakligen riktar sig till de unga, gör ju ändå framsteg i vårt land.

Den likaså omdebatterade nöjeslystnaden är ett inte särdeles vackert men dock utmärkande drag för tidens ungdom. Men varpå beror den? Trångboddheten i de större städerna tvingar en stor del av dess ungdom att söka sig nöjen utanför hemmet. Tillfällen till "nöjen" bjudas också i allt större utsträckning av smarta företagare, som ha stort intresse av

att förtjäna pengar och därför ockra på ungdomens längtan efter något, som kan förgylla upp vardagens grå enahanda. Att intresset i stället blir ganska ringa, då det gäller det erbjudna nöjets kvalitet förstås ganska lätt. — Föredömet från de äldres sida ifråga om val av nöjen är kanske inte heller alltid så lysande.

Att en stor del av vår tids ungdom saknar förstäelse för de högre etiska värdena är ett påstående, som ej kan genstridas. Sådana ord som samvete, ansvarskänsla, plikt stå ej högt i kurs. Naturligtvis finns det en stor grupp ungdom, som äger dessa etiska fordringar, även om det underligt nog verkar som om det etiska kravet på stat och samhälle många gånger ginge före kravet på personlighetens etiska utveckling. I det stora hela finns det dock ännu oändligt mycket att verka på detta område.

Ett speciellt problem inom denna ram är ungdomen och det sexuella livet. All anklagan och alla olycksprofetior till trots är det min övertygelse, att det stora flertalet av vår tids ungdom inte ens på detta område är så särskilt grundfördärvad, även om

vars och ens personliga erfarenheter i detta avseende kunna vara tämligen olika. Men det är ett speciellt förhållande, som enligt min uppfattning har varit alldeles för litet uppmärksammat. I stort sett tror jag, att ungdomen har en sundare uppfattning av de sexuella problemen och att även sedligheten i detta avseende är ganska avsevärt större nu än förr. Sexuella utsvävningar äro inte något kännetecken på vår tids ungdom — de kunna på sin höjd hänföras till en liten grupp av densamma. Det finns ett alldeles bestämt slags ungdom i avsaknad av sexuell omdömesförmåga, sammanhängande med undermålighet även när det gäller intellekt och uppfattningen av rätt och orätt i allmänhet.

Redan medan de äro barn kan den uppmärksamme iakttagaren se tendenserna för riktningen av deras lust till vissa livsyttningar. När dessa ungdomar komma ut i samhället bli de ofta en barlast för den övriga ungdomen, då det gäller bedömandet av ungdomens moral. Vore inte den övriga ungdomen värd en hjälpande hand från de äldres sida i detta hänseende för att bli av med denna börda? Och för samhällets egen skull borde väl läkaringripande inte bara tillåtas utan påbjudas, när det gäller på olika sätt moraliskt undermåliga individer.

Skall så ungdomen bedömas, så är det den moraliskt normala ungdomen som skall bedömas, med hänsyn till de betingelser, under vilka den befinner sig.

Alfhild Söderberg.

I stället för att förfäktas den "fria kärleken", som är ett mångtydigt och missbrukat begrepp, bör man kämpa för kärlekens frihet. Ty medan det förra kommit att innebära frihet för vilken som helst kärlek, får det senare endast betyda frihet för en känsla, som är värd namnet kärlek.

Ellen Key.

Flickstudie. Målning av Dod Procter.

BUTELJERAT SOLSKEN, EN TESKED OM DAGEN.

Fisklevertran åt varje barn under årets solfattiga månader.

Jag sitter och bläddrar i en engelsk tidskrift och får se ett förtjusande fotografi av ett tvillingpar på åtta månader. Det är deras stolta mor, som har sänt redaktionen denna strålande bild av sundhet och hälsa jämte ett brev, varav jag återger följande i hopp om att flera mödrar skola förstå att följa denna lilla engelska arbetarkvinnas exempel:

"När mitt tvillingpar — en pojke och en flicka — voro bara en vecka gamla togs jag ifrån dem till ett sjukhus för en ondartad febersjukdom. Jag var mycket sjuk och mina små barn måste därför födas upp på komjölk. De voro tio veckor gamla, när jag fick komma tillbaka till dem, magra eländiga, små svaga varelser. Men vi brukade vårt eget sunda förnuft och gävo dem var morgon innan de fingo sin

första flaska en tesked ren fisklevertran. Nu säga alla att de göra sin mor den största ära, men då säger jag alltid, att de ha tranen att tacka för sitt liv. Jag kan icke tro, att det finnes något, som kan överträffa detta medel, som jag har använt till att göra dem till starka, friska och välskapade barn. De äro så fullkomliga, som man kan önska sig barn vara, och därför att de känna sig friska och må gott, äro de heller aldrig besvärliga."

Det är säkert icke bara för dessa små, som tranen har varit en räddning, det är det ständigt för tusen och åter tusen små människoliv, som annars skulle duka under i skuggan av storstädernas hyreskaserner. Nog finnes det många vägar till sundhet och hälsa, men icke alla äro lika lätt tillgängliga, det veta vi nog. Men en av de billigaste och mest effektiva är tranen. Detta går mer och mer upp för såväl lekmän som vetenskapsmän.

I en del kulturländer, bland annat i Holland, arbetas det ivrigt för ett flitigt användande av tranen, i synnerhet för barn och blivande mödrar för att förhindra engelska sjukan, rakitis, man räknar med att den i mer eller mindre grad angriper trefjärdedelar av spädbarnen i nämnda land. Därför utdelas också i de stora fabriksdistrikten och fattigkvarteren tran gratis. Ja, det till och med från vetenskapligt håll varit föreslaget och även taget un-

der allvarligt övervägande, att fordra av varje blivande mor att hon under havandeskapet skall ta in tran för att säkra staten friska och kraftiga individer. De vitaminer, som modern får i sig genom tranen överförs nämligen till fostret och kommer det till godo under det första och vanskligaste levnadsåret.

Det är tranens stora rikedom på vitaminer, som ger den ett oersättligt värde. Vetenskapsmän ha överallt i världen experimenterat med tran under senare år, efter det att man upptäckt vitaminerna och deras absoluta nödvändighet för vår existens. Man har kommit underfund med att tran innehåller stora mängder av de växtbefordrande vitaminerna A och de antirakitiska vitaminer D, som båda, särskilt under de första levnadsåren, äro absolut nödvändiga för människokroppens normala växt och utveckling. Om dessa vitaminer saknas i födan, inträder ju efter en kort tid karaktäristiska defektsjukdomar och snart därefter döden.

Tranen är den mest koncentrerade och billigaste vitaminkälla vi ha. En tesked tran innehåller mer vitaminer än allt det smör och all den mjölk en människa kan få i sig på en dag. Det är därför icke nödvändigt att ta in tran i stora mängder, ty här som överallt hämmar sig överdrifter.

Vi skola icke betrakta tran enbart som medicin utan lika mycket som ett sunt och rikt födoämne. Vi skola icke bara ge våra barn tran, när det gäller att bota en eller annan sjukdom, vi skola ge dem lika mycket för att förebygga svaghet och illabefinnande, för att hålla dem friska och motståndskraftiga. "Det

Ett norskt fiskläge.

Fiske vid Lofoten.

är bättre att förekomma än att förekommas", sa' Napoleon.

Om sommaren, då vi ha sol och riklig tillgång på vitaminer, behöva vi icke tran. Men om hösten, vintern och framför allt om våren är tran en nästan nödvändig föda för barnen, i synnerhet om sommaren varit solfattig.

Torsklevertran är flytande leverfett av den stora havstorsken *Gadus Callarias*, en i Norra Atlanten och Norra Ishavet levande bottenfisk, som vid en bestämd årstid i ofantliga mängder söker sig till de utanför Norges kust liggande stora bankarna för att yngla. De första komma redan i januari, de flesta några veckor senare. Ynglandet äger rum i mars och april. Dessa torskens "bröllopsresor" har försiggått på samma tid och i samma farled åtminstone i ett tusen år. I Egils saga omkring år 930 talar man härom. Och redan på den tiden hade man börjat förstå tranens betydelse som medicin. Sedan har den hållit sig genom tiderna som ett gott styrkemedel, tills man nu i våra dagar betraktar tranen som ett livselixir. Med upptäckten av vitaminerna begynte tranen sitt triumftåg genom världen.

Man har kallat tranen för buteljerat solsken. Ty den vitaminrika tranen ger oftast bättre resultat än ultravioletta solbad, och tranen kostar bara en bråkdel mot dessa.

Detta buteljerade solsken är naturens rena produkt, det är icke något kemiskt preparat.

Tidigt om våren, när solen får makt, fylles nämligen sjövattnet av otaliga växtorganismer, det vegetativa plankton, som kommer upp till ytan och aktiveras av ljuset. Från plantorna gå vitaminerna först över i havets massor av lägre djurarter, det animala plankton, som i sin tur blir uppätet av småfisk och dessa igen av större. På det viset vandra vitaminerna hela vägen uppöver — så vitt man vet hitintills alstrar icke djurorganismen i sig själv vitaminer — och till sist hamna vitaminerna i torskens lever. Från denna skulle de så gå över till rommen och brukas till ynglet. Men vi människor gripa innan dess störande in i naturens underbara ordning. Vi ta levern och utnyttja det aktiva leverfettet, ge det till människornas barn. Det förefaller att vara en lång omväg, men den har visat sig vara mycket praktisk. Vid ständigt nya försök har man lyckats framställa en tran, som är ren och klar som vatten och lätt för alla att ta in. Tranen har slutligen den fördelen framför de ultravioletta strålarna, att man kan få den överallt, den kostar en bagatell och den är tillgänglig för alla.

Man kan tryggt kalla tranen för en av mänsklighetens välsignelser. Naturen ger oss genom den med

slösande hand igen vad den tar ifrån oss genom en mer eller mindre slös tillvaro.

Ester Mejdell.

Krönikan om Kata.

Fredrik Ströms levnadsteckning över Kata Dalström, vars häftesutgivning före jul startades av Tidens förlag, lovar att bli av stort intresse.

Det inledes med en skildring av Katas skoltid, som visar att hennes oppositionella sinnelag redan då började framträda, vidare skildras hennes första kärlekshistoria, hur hon deporterades till Stockholm, hur hon sammanträffade med banbyggaren, ingenjören Gustaf Dalström, och hur hon slutligen blev hans maka.

Framställningen är liksom i föregående häfte full av dråpliga historier och karaktäristiska tidsbilder samt beledsagad av ett intressant illustrationsmaterial.

Krönikan om Kata utkommer i tjugo 32-sidiga häften till endast 40 öre pr styck. Abonnemang mottages alltså i varje bokhandel, hos förlagets kommissionärer, eller direkt hos Tidens förlag.

Sprid Morgonbris!

Ingen klubbmedlem får vara överksam när det gäller agitationen för Morgonbris.

En upptäckt.

Av Inga Fjäll.

På kvällen kom Arvid upp till henne. Hon hade varit rädd för att han skulle vara ursinnig för vad hon tagit sig till, men han nämnde ingenting om detta. Han talade om, att de hade allt lovat hemma nu, att de skulle få gifta sig. Själv hade han ju ingenting emot det, men han hade varit rädd för dem hemma.

Följande kväll var Klara kallad hem till Perssons för att få veta, hur de hade beslutat. Hon gick dit med bävan. Då voro även dottrarna hemma, till och med den som var gift, och dem var hon rädd för. Hon kom nu i skärselden riktigt och fick redogöra för hela sitt liv. Hon fick därpå veta att det var en lägenhet ledig i huset bredvid, där Perssons bodde. Den skulle fru Persson hyra för deras räkning, så kunde man ha överinseende över Klara, som naturligtvis inte kunde någonting. Man fick väl så småningom försöka lära henne, men hon måste lova att lyda och vara upp-

märksam och i gengäld hjälpa till i deras hem med tvätt och rengöring. Det var en hel massa saker, som hon måste lova, och Klara gick med på allting, ty hon fick ju leva. Möbler fingo de ta på avbetalning. Dem skulle fru Persson och flickorna se ut och även husgerådssakerna. Klara kom redan från början utanför det hela.

Ja, så blevo de förlovade, det blev lyst och så vigdes de i all stillhet och flyttade in i sin lägenhet. Sedan följde en hel rad av förödmjukelser för Klara. Svärmor och svägerskorna skulle befalla över henne i allting. "Kan du verkligen inte det?" "Kan du inte en så enkel sak?" hette det. Klara var inte van vid några konstiga kulinariska anrättningar. Den enkla kosten i Motorpet bestod för det mesta av gröt, välling, sill och potatis, och endast på söndagarna vankades det smör på det grova brödet. Veteböd förekom endast vid mycket högtidliga tillfällen, och det var en stor dag i Motorpet när grisen slaktades, ty det betydde litet omväxling i mathållningen, så länge fläsket varade. När hon och Elsa bodde tillsammans, voro de glada om de hade råd att äta sig mätta av den allra

enklaste kost. Svärmodern var ett riktigt mönster av huslighet, och Arvid var bortskämd och kinkig, och så var det det, att mor och systrar jämt tutade i honom vilken mindrevärdig varelse Klara var. Deras ekonomi var dålig i början, de hade ju sina avbetalningar, och så kommo barnen mycket tätt. Klara måste ta hem sömnad de första åren för att hjälpa till att tjäna en slant. Ekonomiskt bättre hade det ju blivit de senaste åren, sedan Persson blev verkmästare, och även barnen börjat tjäna, men arbetet var snarare mer än mindre. Den enda ljusningen i Klaras tillvaro var, när de sista gången bytte lägenhet och inte kunde få någon stor nog i närheten av där de bodde, utan kommo åt en annan stadsdel litet längre ifrån hennes plågoandar.

Hon tänkte på sina barn. Visst höll hon av dem, men de voro uppstudsiga emot henne. Svärmor och svägerskorna hade även låtit dem förstå vad litet värde hon hade. Hildur, den yngsta fastern, som var det värsta Klara visste, hade skaffat flickorna plats på en syateljé. Hon hade visserligen haft planer på att få in dem i affärer, men detta ville inte flickorna. Klara hade gjort

'Människor bli gudar i storm och revolt.'

P. J. Rösjö.

Så personligt väsenspräglad sjunger en av våra diktare, vars etsande strof här ovan osökt rinner i minnet vid tanken på den man, vars bild möter oss över dessa rader.

P. J. Rösjö, en av de största söner vårt land någonsin ägt, sett ur det produktiva arbetets utvinnande av resultat, som gagna alla, fyllde nyligen 70 år.

Skall man försöka antyda några av de väsentligaste insatser, som utförts för att höja och nydana vårt land under de senaste 30—40 åren, kommer den store jordbruksaposteln

livsgärning i främsta planet. Det är i sanning en märklig gärning som här möter. Man häpnar t. o. m. när man endast tar del av den rent yttre verksamheten hos denne man. Så gigantiskt är det arbete han utfört som lärare och pedagog i sin praktiska utövning. Och dock är detta ringa mot den andliga kraft för väckelse, nydning och fostran han utgjort för väldiga massor av det svenska folkets kärna, företrädesvis uti den yngre mannaåldern.

De flesta av oss känna ju till hans otroligt sega, uthålliga arbete för sin lantmannaskola, där han under mer än 40 år fostrat en helt ny generation av jordens brukare, vilka sedan i tusental i sin tur blivit drivande krafter i alla delar av landet för en ny syn och anda inom sitt verkningsområde. Jordens brukande och dess alstringsförmåga har under denna tid, som bekant, så gott som revolutionerats. Rösjö's andel häruti torde vara av omätlig betydelse.

Över 10,000 föreläsningar har Rösjö hållit vid sin skola. Mer än 16,000 tentamina i olika ämnen har han härunder haft. I 24 år har han jämväl rest Sverige runt och hållit omkring 3,500 föreläsningar. Dessutom en mängd föredrag. Något ekonomiskt stöd har han knappast fått.

ett försök att få ha en av dem hemma som hjälp, men därav blev intet. "De behöva allt så väl komma ut ibland folk", hette det då. En husmoderskurs kan de väl ta sig sedan, om de ska gifta sig. Du lär väl inte kunna lära dem något för resten.

Klara tänkte på fru Lind, hennes nuvarande grannfru. Hon hade bara två barn och de voro så suälla mot henne, men så hade hon också tid med dem på ett helt annat sätt än Klara. Hon tänkte på hur litet mor, i detta ords högre bemärkelse, fått vara för sina barn. Hon hade bara skött arbetet. Hon hade inte hunnit mer.

Hon tänkte på Elsa, som hon brukade besöka någon gång. Hon arbetade ännu på samma fabrik som förut. Hon hade varit i föräldrahemmet och fått en flicka, och hon stannade där till denna var ett år gammal, då modern tog sig an henne, och Elsa fick söka sig arbete igen. Hon lyckades komma in på sin forna arbetsplats och nu brydde hon sig inte om pojkar vidare. Hon arbetade och sparade för att kunna skicka hem till sin flicka och det var riktiga högtidsstunder om julen eller någon annan helg, då hon fick resa hem. Då flickan

slutat skolan hade hon tagit henne till sig, och hon hade även fått arbeta på fabriken, och de hade haft så trevligt tillsammans. Nu var dottern gift med en präktig arbetare och Elsa var glad, ty de hade det riktigt bra. Klara tyckte att hon avundades Elsa, ty hon hade bara sig själv att laga mat och tvätta åt. Hon hade tid att läsa och hon fick ligga så länge hon ville om söndagarna.

Klara hade slutligen slumrat in. Hon tyckte att han sovit bara en liten stund, då hon väcktes av ett infernaliskt oväsen. Väckareklockan! Vad nu då? Var det inte söndag? Hon tände ljuset och stängde av klockan. Å, nu mindes hon. Pojkarna skulle till tåget och möta kusinerna och sedan till skjutbanan. Å, vad trött hon var. Armar och ben kändes tunga som bly och det värkte i ryggen så hon kunde knappt röra sig. Om hon skulle dra sig i fem minuter. Hon hann nog ändå om hon skyndade sig. Hon slöt ögonen och var borta. Så spratt hon till och stirrade på klockan. En kvart! Oj, oj, hur skulle hon hinna? Hon sprang upp och ut i köket och fick på kaffepannan. Sedan slängde hon på sig

I flesta fall har han personligen fått vidkännas utgifterna för både resor och lokaler under sina turnéer. Först på senare tid har en liten "statspension" utbetalats till honom.

Hans skriftställarverksamhet är enorm. Han uppskattar den själv till omkring 7,000 boksidor.

Och dock är detta endast det rent yttre av hans livsgärning. Det som skapat hans *verkliga storhet* och förskaffat honom åhörarens och läsares hjältedyrkan, är icke varken den intellektuella undervisningen eller den praktiska pedagogiken i och för sig, hur banbrytande denna verksamhet än varit, utan den andliga kraft och dädlystna inspiration som strömmat från hans innersta väsen. Denna syntes av många för en profet och folktribun ovärderliga egenskaper, som givit honom en enastående andlig resning, en särpräglad personlighet, som oemotståndligt fånglat. En flammande eldsjäl har han, som ingen annan, förmått lyfta upp dagens oansenliga värn till något stort och inspirerande, i släkt med altet och helheten. Man skulle vara frestad uttrycka det så: att även det oansenligaste arbete, där behov, mening och nytta avsågs, fått en nästan religiös betoning.

Som folktalare torde Rösjö stå ouppnådd i vårt land. I hans stora arbete *Revolt*, som uti tre omfångsrika band behandlar mycket av det väsentligaste av mänsklig odling, har förf. uti ett kap., som sysselsätter sig

litet kläder och sprang in till pojkarna.

"Var snälla och kom upp genast. Jag har försovit mig litet", sade hon.

"Ja, det kunde man väl tänka sig", var det svar hon fick.

Allt gick dock bra, och pojkarna kommo i väg i rätt tid. Då de voro i dörren, vände den ene sig om och sade:

"Morsan, vi ta kusinerna och kanske en pojk till med hem till middag!"

"Javisst", svarade hon.

Hon kände sig frusen och olustig. Hon tog sig en kopp kaffe och en brödskiva. Se'n skulle hon fira söndag och läsa sin berättelse, tänkte hon, ty längre fram på dagen var det aldrig lönt att försöka, nu när hon fick middagsfrämmande också, men hon hann inte dricka sitt kaffe förrän Persson ropade:

"Ge mig kaffe och tidningarna!"

Hon stjalpte i sig kaffet och gick sedan in till honom.

"Morsan, få vi också kaffe, det är så gott och ligga och dra litet efteråt. För resten ska' vi snart ha frukost. Vi ska' ut och åka skridskor", ropade flickorna.

Hon måste koka mera kaffe. Och när

med vältaligheten, givit en karakteristisk på en talare av guds nåde, som i blyxtbelysning kan tjäna som en bild av honom själv.

— — — Hör stämbandens löpningar i sopran och bas och alla alla tonskiftningar däremellan, från ansats till ansats. Tungan skälver en drill, av smek, av hot, i dom, i vädjan, i bön, — det klingar, pinglar, leker, smyger, det malmar dovt, det rasar i dån, i skratt, i hån, i blödande, sipprande sorg, i dallrande ängslan, i vårlig lisa, i yster förhoppning, i smäktande visknings diskreta sång. Åhörarna hålla andedräkten tillbaka. Det är ljudlöst tyst. Nu skola orden strö trosmakten och jättehågen in, där ännu ett tvivlets eller obeslutsamhetens tomrum gapar.

— — — Talaren tränger in i människorna, omformar deras tankar, känslor, begrepp, giver dem oanade idéer, ökar deras tankeförmåga, snabbhetsliv — allt med enkla medel: stora naturliga sanndrag av sig själv. Åhörarnas ögon vidgas, sluka och brinna, hänga fast vid talaren. Det börjar som ett hav i salen, änskönt åhörarna sitta fastnaglade, böljar av sinnesrörelse, det är tecknet om talets storhet. Talaren leder från bräddjupets mörker upp till ljusvidderna kring tinnarna. Konsten är att förena allt detta av eld, stämning, skönhet — hög andlighet — med praktiskhet, saktighet, påtaglig och reell övertygelse. Svammel, fraser, bombastiskt oskönt tomt harangerande väcker endast det goda smaksinnets vämjelse."

Detta är endast några lösryckta citat ur det utomordentligt belysande kapitlet om vältalighet, varav man vore frestad citera alltsammans — om det ej fyllde flera tidningsnummer!

När man skriver om Rösiö vill det oemotståndligt bli superlativer.

En honnör för denne föregångs-

hon serverade dem ville småpojarna också ha. Hon hann inte läsa något. Nu måste hon klä sig och hämta mjölken. När hon kom igen voro alla uppe utom Persson. Det var ett stim och ett liv. Flickorna krusade håret. Pojkarna retades med dem, spelade dem spratt och fingor smäll. Äntligen voro de dock klädda, äto och gävo sig iväg, Då kom Persson upp.

"Bevars vad här ser ut", sade han.

Och det såg ut. Skor och klädesplagg voro slängda överallt. Sångarna stod obäddade och diskbänken var full av disk.

"Det är väl bäst du städar", fortsatte han. Mamma och Hildur skulle gå ut och gå på förmiddagen, och då tittar de väl in, och det vore ju förargligt om det skulle se ut så här."

"Visst ska jag städa", svarade hon.

"Det också", tänkte hon.

Hon grep verket an med städning och braständning, och just då hon hade färdigt och tänkte ta i tu med disken, så kommo de. Då hon välkomnat dem och fått dem placerade framför brasan, blev det att koka nytt kaffe och försöka få det precis som svärmodern önskade, och hon hade visst

Varför räknar man inte kvinnorna?

Signaturen måtte vara mycket ung, ty hon ställer frågor som säkerligen inte ens "sju vise" kunna svara henne på — än mindre red. Men inom läsekreten kanske finnes någon nog knepig att kunna ge den frågvisa Ulla-Britta svar. Dessa mottagas tacksamt av red. om de ej äro för långa så att saxen måste tagas i bruk.

Som jag sett i en del tidskrifter, t. ex. Husmodern att man får fråga om allt möjligt, från hur färgen på mattor och gardiner bör vara för att gå i stil med familjens hår, till hur man bör skicka sig på bröllop, barn-dop och andra finare bjudningar, så undrar jag om man inte även i denna tidning skulle kunna få framställa en fråga, som t. ex. den, vilken jag satt som rubrik här ovan.

Saken är nämligen den att jag fått en anledning att fråga. Min fästman har en agenturfirma i P—köping. På kontoret har han två personer anställda, nämligen fröken Svala och herr Höök. Fröken Svala är en mycket duktig kontorist, och hon har varit anställd i firman mycket längre tid

man, som givit oss så mycket av idealitet och lyftning uti praktisk gärning!

A. V.

än herr Höök, men hon har mycket mindre lön. Min fästman litar oerserverat på henne, ja det händer mycket ofta att hon får sköta affärerna helt och hållet ensam. Herr Höök är nämligen ute och reser ibland — ja det har han extra betalt för, så det beror inte därpå att han har högre lön — och då händer det mycket ofta när jag kommer till P—köping och hälsar på, att min fästman och jag springer ute hela dagarna och fröken Svala får ensam sköta rulljangsen på kontoret. Och det kan också hända att min fästman kommer hit till E—stad på ett par dagar.

Om jag då undrar hur det går med affärerna svarar han alltid: "Char-mant, Svalan klarar allting, henne litar jag mera på än på mig själv."

Men så en dag satt han och resonerade med min pappa om arbetet, och talade om hur det ökades undan för undan och slutligen säger han: "Det är alldeles för litet med två man på kontoret, jag måste nog anställa en till."

"Två man?" frågar jag förvånad.

"Ja, Hööken och jag."

"Men Filip då, räknar du inte fröken Svala som är så duktig, ja, som är din högra hand?"

Han såg litet snopen ut och började nojsa med mig om att jag visst

förbinda honom och försöka få honom lugn. Därpå fick hon ta i tu med maten igen, men innan hon hade riktigt färdigt kommo flickorna.

"Har du inte maten färdig?" ropade de. "Och vi som är bjudna ut till Lindnäs på kaffe sedan."

"Ja, kära ni, jag rår inte för det. Jag har haft främmande och för en stund sedan kom pojken och hade slagit sig, så jag måste sköta om honom."

"Ja, men det är i alla fall bra förargligt att man aldrig ska kunna få ha något roligt för att här är så rörligt jämnt", sade Britta, äldsta tösen.

"Ja, maten ska strax bli färdig. Hjälpa mig att duka, så är ni snälla. Vi få mid-dagsfrämmande. Pojkarna skulle ta kusinerna och kanske en pojke till med hem till middagen."

(Forts.)

blivit anstucken av kvinnoaksidéer, och så föreslog han att vi skulle gå på bio.

Att han inte räknar med mig, utan behandlar mig som ett bihang, det undrar jag inte så mycket på, för jag är ju hans fästmö och vi ska gifta oss så småningom, så jag kommer ju aldrig att arbeta, "utan bara sköta vårt hushåll", men att han inte räknar med fröken Svala, som dock faktiskt sköter arbetet i stället för honom, det begriper jag inte.

Kan Morgonbris redaktion eller läsekrets svara mig på det?

Vidare har jag en mycket god vän, som är anställd i ett av Statens verk. (Snälla redaktionen ska Staten skrivas med stort S?)

Hon har fått stipendier från sitt ämbetsverk för att studera i utlandet och inte nog med det utan hon använder nästan varje semester till att fara utomlands för att fortsätta studierna. Och otaliga äro de språkkurser hon tagit här hemma för samma ändamål. Men någon befördran får hon inte, så hon på något sätt kan benytta sig av de kunskaper hon således inhämtat. Den enda nyttan hon gör med dem är att hon hjälper en karl som just har till uppgift att sköta detta gebit inom verket, men som själv saknar kunskaper.

Jag vågar mig förstås inte alls på att kritisera Staten för att den inte tar bättre tillvara arbetare som den givit möjligheter till utbildning, men jag skulle förfärligt gärna vilja veta om kvinnoarbete verkligen är så dåligt att det måste vara utfört för en karl som själv inte har tillräckliga kunskaper om det ska bli något värde med det.

Jag är mycket tacksam för svar.

Ulla-Britta.

gör pengarna

dryga

köp

kooperativt

Min hobby!

Har du någon "hobby" tillfrågades en dag en av våra ledande kvinnor i en krets av kamrater. Ni äro rakt tokiga, tror ni jag har tid med sådant, blev det förbluffande svaret. Då får du allt lov att skaffa dig någon "hobby" annars kommer du snart att bli blott och bart ett litet söndertrasat nervknippe, slog den välmentä vänner till. — Men ni då, hur är det med er, replikerade raskt den tillfrågade. Förresten det skulle just se ut det, att börja likna de s. k. borgartanterna. Vad tror ni våra kamrater skulle säga om de hörde detta tanklösa pladder av oss. Just det ja, tänk om vi skulle fråga dem i Morgonbris? Gör det den som törs! Jag gör det, kom det från yttersta vänstern av kretsen, för jag har själv en hobby. Nej, men hör då. Nå, vad består den i då? Jo, i att stoppa trasiga strumpor riktigt vackert. Tablå. Nej, det kan väl inte kallas för att ha en hobby. Stoppa strumpor *måste* man ju göra. Ja, det är sant, men hur många av oss ha lust och ge sig tid att göra vackra stoppar, och det är just min hobby att göra. Men jag måste erkänna, att mitt intresse för organisationsarbetet och föreningsverksamheten tar allt mer tid från min kära vurm, så nu blir det snart endast stopningen av de partier som kunna synas ovanför skon, som jag får njuta av att utföra väl och tar mig ro till. Ty det är verkligen rogivande att stoppa strumpor väl. Man gör då ett nödvändigt arbete på samma gång som man har ett handarbete att utföra. Under tiden kan man låta tankarna irra omkring hur självväldigt som helst, ty arbetet kräver dem inte, t. ex. så här: Varför sa partikassören i intervjun att inte mer än 5 partidistrikt betalats för tredje kvartalet 1930 och vi nu äro inne på ett nytt år? Så sa' han att sjuutton distrikt bildat 82 nya arbetarkommuner, dessutom hade ett distrikt ensamt bildat 11 nya arbetarkommuner, men det var inte med bland de fem som rapporterat för tredje kvartalet.

Hm, "förlåt en yngling som felar", men jag måste fråga, var det en liten särskild pik åt det där distriktet, att det inte betalats för mer än två kvartal och de där andra sjuutton, var hörde de hemma. — — — Varför skrev tidningarna så mycket om att Svensson, Berg eller Linders skulle väljas till 1:e vice talman och så går sossar-

na och välja Olof Olsson — vem skulle du själv röstat på om du fått den höga äran? — — — Textilarna ja, dom tog arbetsnedläggelse. Tänk att de tordes, de som ha så eländigt små löner, nu bli de väl riktigt utsvultna. — — — Men hur är det man brukar resonera? Jo, att ju mindre man har, desto mindre har man att förlora. Javisst ja, därför är det som textilarna äro så modiga. De ha så litet att förlora. Således ett litet stycke katastrofteori. Men ju högre löner, ju mindre antal strejker. Lugn och ro på arbetsmarknaden, riklig produktion, riklig konsumtion. Bli vi "brackor" av det? Bli vi det då skulle egentligen de arbetsgivare som hålla arbetslönerna nere vid svältgränsen mer befrämja socialismen än de andra. Tänk, det skulle kanske vara något för socialstyrelsen att utreda och Sandler att statistikföra.

O, den Backlund, tänk så härligt han har det där nere i Schweiz. Får gå och skära ned mistelkvistar på julafton och tala med en amerikan om Nationernas förbund. Vips är han framme och talar om sin älsklingsidé, den nordiska folkhögskolan i Genève. Men vad han är förskräckligt djärv och klok och listig. Tänk en så lång och sirlig kringgående rörelse han gör, nej storstättlig, måste man väl säga, för att nå målet.

Det skulle allt vara något till stiltigt, om just en amerikanare ville köpa det där gamla burgundiska slottet med den stora parken, som Sven Backlund förälskat sig i och pläderar för och bygga, hur var det han sa — jo ett Stadion, men — — — nu måste jag släppa strumpan och titta efter i Ny Tid — — — Hör: "Här skulle också Internationalen ljuda från en jordisk himlakör på alla världens språk." Hans "offer" vill inte riktigt begripa meningen, men när de kommit upp till slottet och parken då blir S. B. riktigt värtalig. Undrar om han talade engelska, franska eller tyska med den där amerikanaren. På svenska låter det i alla fall så här:

"Tänk eder denna gårdsplan omgiven av en rad vackra skollokaler: ett *skandinaviskt skolhus* (Kursiv. av red.), ett tyskt, ett franskt, ett engelskt, ett egyptiskt, ett japanskt, ett indiskt, ett italienskt, ett kinesiskt o. s. v. Och överallt skulle man under visas om samma ting på sitt modersmål. Och där i mitten fortfarande det gamla slottet, men förvandlat till ett gemensamt bibliotek och en stor samlingssal, där gemensamma förhandlingar ägde rum och föreläsningar hölls på esperanto — ja, varför icke esperanto lika gärna som något annat världsspråk. För eller senare måste vi ju ha någon förmedlare mellan modersmålen. Eljest kunna icke modersmålen leva och utvecklas."

Anna Skoglund, Krylbo, 50 år.

En av soc.-dem. kvinnorörelsens mera kända medlemmar här i Dalarna, fru Anna Skoglund, Krylbo, fyllde i slutet på förra året 50 år. Hon var med när arbetarkommunen bildades därstädes, och är den som längst varit medlem i densamma. När sedan i nov. 1923, kvinnoklubben bildades i Krylbo, blev hon även då den först antecknade.

Under de första fem åren var hon klubbens ordförande. Som mångårig medl. i arbetarpartiet har hon även med stort och vakert intresse deltagit i dess arbete, samt varit verksam inom samhällets sociala institutioner.

Sedan år 1924 har fru Skoglund även tillhört styrelsen för Dalarnas soc.-dem. kvinnodistrikt och där nedlagt ett gagnande arbete.

Hennes "permanent" goda humör (som red. Malmsjö skrev en gång) har givetvis under de många årens gemensamma arbete bland kvinnliga kamrater och för gemensamma intressen skaffat henne många vänner, vilka på hennes högtidsdag önskade henne hälsa och krafter till fortsatt arbete i den rörelse, som ligger hennes varma hjärta och omtanke så nära. Många blevo också bevisen på tacksamhet och lyckönskanden som den dagen strömmade allas vår Anna Skoglund till mötes.

Från kvinnodistriktets styrelse uttalades ett varmt tack och önskan om att i såväl kamratkretsen som uti dess ledning det må förunnas vår högt skattade medarbetare att kunna framgent som hittills verka för vår gemensamma sak. A. W.

(Återgår till strumpstoppningen.)
Tänk om två och en halv månad börjar den Nordiska folkhögskolan i Genève sin första kurs.

Om jag nu bodde i Göteborg kanske jag hade en möjlighet att få Ny Tids stipendium på 600 kr., som hela kursen kostar, med resa från och till hemorten, undervisning, kost och logi, och få reda på så mycket om Natio-

Nya böcker.

Från *Ljungbergs förlag*, Stockholm, äro nedanstående arbeten nyligen utkomna:

Av *Ture Nermans Samlade skrifter* föreliggande följande:

Samlad Vers. Andra väsentligt utökade uppl. 4 delar. Pris 3: 50 pr del.

I Vilda Östern. Dagbok från resor i Ryssland 1918—1920—1927. En fängslande skildring av intrycken från Sovjet-Ryssland. Illustrerad. Pris 5 kr.

Olympen. Ett gammalt Uppsalahus, studentroman, som utkommit i tredje uppl. Pris 2: 50.

Folkhatet. En skildring av världskrigets andliga krigshets. En fredsbok. Rikt illustrerad. Pris 5 kr.

Cyrano de Bergerac. En levnadsteckning. Pris 3: 50.

Småskrifter i kulturella frågor. Kina åt kineserna!, Förnuftig svensk skrift, Arbetarnas bildningsarbete och ett tiotal andra småskrifter. I ett band. Pris 5 kr.

Folket i Simlångsdalen av Fredrik Ström. Alltjämt lika begärlig. Den föreligger nu i sin 4:de uppl. Pris 4: 75.

Fredrik Ströms bonde- och arbetarskildringar av Uno Frydén. En utomordentligt god översikt över Folket i Simlångsdalen och Rebellerna. Pris 75 öre.

Stadsbudskårens Krönika av Sixten Engzelius. En pigg och rolig skildring av denna populära kär. Pris 5 kr.

Den sköna synderskan. Stockholmsroman av Einar Ljungberg. Pris 3: 50.

Varifrån komma småbarnen?

En förklaring till d:r Gerda Kjellberg.

Med anledning av de påpackningar som d:r Gerda Kjellberg framfört i recensionen av den svenska översättningen av d:r Max Hodanns ovannämnda skrift i *Morgonbris* januarinumner, ber jag få lämna följande förklaring. D:r Kjellberg säger: "Översättarinnan har icke fullt exakt följt författarens text."

1) Vad gäller d:r Max Hodanns förord utmynnar detta närmast i följande anmaning till *barnet-läsaren*: "Kanhända finns det i denna bok somliga saker som ni icke förstå riktigt. Men vad som står i denna bok bör alla barn kunna förstå. Därför: finns det något som ni icke förstå

nernas förbund och den internationella arbetsorganisationen. Om den internationella arbetslagstiftningen, arbetslöshetsfrågan, socialt husbygge och mycket, mycket mera.

Men det får nog ingen flicka som stoppar strumpor i alla fall. Då har en pojke som röker 25 cigarretter om dagen större chanser.

föreningen för lägre levnadskostnader

konsum

skola ni fråga mig. Det gäller såväl pojkar som flickor. Ty i ett sådant här litet häfte kan jag icke giva utförliga svar på alla frågor. Det kan hända att ni icke få utförliga svar på det ni gärna ville veta. Men detta kunna ni avhjälpa genom att skriva till varandra."

I en del andra länder, där stora förlag utgivit "Varifrån komma småbarnen", har man i samband med utgivningen tillsatt en förmedlare av denna korrespondens mellan d:r Max Hodann och barnet-läsarna. Samorganisationens Förlag har icke några möjligheter därtill och därför, när d:r Max Hodanns önsksningar i förordet icke kunde realiseras var det bättre att utesluta detta.

2) *Dels har hälften av ett kapitel utelämnats.* Det är alldeles riktigt. I mycket knappa ordalag berör d:r Max Hodann även de *syfilitiska sjukdomarna*. I de flesta andra länder, där skriften översatts, har man också utelutit detta flyktiga omnämnande därför att denna korta antydan av en sjukdom som är mycket komplicerad kan giva upphov till många, många frågor från barnets sida. Frågor som d:r Hodann icke själv besvarar i skriften. Själv är jag av den bestämda uppfattningen att man icke bör ställa barn i åldern 6—15 år ansikte mot ansikte med en sjukdomsbild av den art, som dels kräver mogen ålder för att förstå — och då framför allt sakkunnig, korrekt upplysning. I Tyskland har man tillgång till *alla* d:r Hodanns sexualpedagogiska arbeten, där kan ungdomen få önskad upplysning även i denna fråga. Detta förklarar att man i den tyska upplagan kunnat beröra denna sjukdom.

3) D:r Max Hodanns slutord "till stora och små barn" är ställt direkt till *barnet-läsaren*. Redan under arbetet med översättningen konfererade jag ingående med åtskilliga personer angående d:r Max Hodanns uppfattning att boken bör sättas i *barnets egna händer*. Meningarna voro mycket delade och det har också visat sig, när skriften kom ut i Sverige, möttes den av ett enhälligt pressomdöme, som hävdade att *föräldrar och barn tillsammans borde studera och läsa "Varifrån komma små-*

barnen". Eva Hedén, känd som en av vårt lands mest förstående och varmhjärtade barnpedagoger, skriver i sin recension bland annat följande:

Doktor Hodann kallar själv sin bok *Variifrån komma småbarnen?* "en lärobok som barnen kunna läsa". Det är efter min mening mycket för mycket sagt, man bör säkerligen icke alls låta barnen på egen hand söka sig fram i den. Mor eller lärare bör alltid vara vägledande, och samtalen därom löra hållas först när ämnet blir aktuellt, när barnen fråga — eller om det är förtegnade barn när de synbart oroas sig — men icke förr.

Jag tror det är lika förståndigt att föräldrarna själva — när de med ledning av d:r Max Hodanns värdefulla, vetenskapliga hjälp i skriften *Variifrån komma småbarnen*, givit sina barn en nyttig, nödvändig sexualupplysning att de själva avsluta densamma med några ord. Vem känner bättre än en mor och far sina barns själsliga och moraliska egenskaper. Den undervisningsform som passar för ett barn — passar icke för ett annat.

Därför har d:r Hodanns direkt till barnet-läsaren ställda slutord icke tagits med.

En bok, som denna, har länge saknats på svenska språket. Den korrigerad som vidtagits hoppas jag d:r Kjellberg finner både förklarlig och försvarlig. Den har gällt de här ovanberörda delarna. Och jag ber i likhet med d:r Kjellberg kvinnorna, kamraterna ute i landets klubbar att sprida denna lilla utmärkta skrift. Varje mor och varje far kan med ledning av densamma giva sina barn en sexualundervisning, som barnen komma att förstå och respektera. En sexualundervisning som är ren, fri och sann. Där lögn och tvetydighet äro bannlysta. Där barnen få sannfärdiga svar på sina frågor.

I den mån d:r Max Hodanns lilla skrift blir känd och spridd även i Sverige skall den helt säkert å barnens vägnar bli emottagen med stor tacksamhet. Om barnet sedan får boken till självstudium eller föräldrarna förmedlar undervisningen får avgöras av var och en *vad som passar bäst.*

Maja Björkman.

Asiens kvinnor samlas.

Under januari månad skall i Lahore i Indien Asiens kvinnor samlas till en allmän inter-asiatisk kongress för att dryfta problem särskilt aktuella för dem.

I trettiofem länder har en broschyr utgivits till massspridning, vari vädjas till kvinnorna, att *utom* de politiska partigrupperingarna, som hållit kvinnorna tillbaka och delvis gjort dem främmande för vissa gemensamma strävanden, nu gemensamt försöka finna lösningen på en del för dem betydelsefulla frågor.

Till våra läsares information erinra vi om att redan förut ha hållits två konferenser av mindre omfattning av Asiens kvinnor. Den första 1927, var endast av indisk omfattning. Den andra 1930 drevo kvinnorna samman från: Egypten, Turkiet, Indien, Persien, Afghanistan, Irak, Hijaz, Syrien och en del andra mindre stater. Nu samlas man från hela Asien.

Pressuttalanden

om

Samorganisationens aktuella skrifter.

Med. d:r Max Hodann: Variifrån komma småbarnen? Översatt från tyskan av Maja Björkman.

»Genom d:r Hodanns skrift kunna okunniga mödrar få upplysningar, som de kunna ha nytta av när barnen komma med sina frågor. Det gamla piatet om storken eller om den snälla frun, som kommer med småsyskonen i en väska, bör så småningom tystna. Ståndpunkten att barnen skola upplysas om sanningen är alldeles riktig.» *Ny Tid.*

»Han börjar med det som väcker barnens undran och intresse och går därefter djupare och djupare in i problemet. Hans stil är klar och åskådlig, absolut fri från hymleri, rakt på sak och naturlig. Han ger här och där några korta, precisa råd t. ex. om hur man bör vara mot mor, mot nyfödda syskon, mot sig själv, och han gör det med allvar och tyngd.» *Eva Hedén i Soc.-Dem.*

»Den är skriven av en människovänlig tysk läkare och kan med behållning och utan möjlighet att skada läsas av barn i alla åldrar.» *D:r Gerda Kjellberg i Morgonbris.*

Professor Petré: Steriliseringsfrågan. 0: 75.

»Bör läsas av alla, som vilja veta vad förslaget om sterilisering innebär.» *Ny Tid.*

Maja Björkman: Rationaliseringen och Arbetslösheten. 1 kr.

»Författarinnan har samlat och bearbetat en del uttalanden rörande rationaliseringen och dess förhållande till och andel i arbetslösheten. Auktoritativa uttalanden och rapporter, samtliga av synnerligen stort intresse för alla, som intressera sig för detta komplicerade problem. Ett värdefullt studiematerial.» *Red. Axel Uhlen i Arbetet.*

Ingeborg Wallin: Den Öppna Dörrens International. 0: 60.

»På sitt lugna och sakliga sätt belyser författarinnan 'Vad vill den öppna dörrens International?'» *Eva Hedén i Soc.-Dem.*

Maja Björkman: Aldrig mera krig. 1: 50.

»Här finna vi ett synnerligen noggrant urval bland det överväldigande bildmaterialet i 'Krieg dem Kriege', grupperade med svenska texter, vilka synnerligen väl täcka de olika bildernas idéinnehåll. Artiklarna anknyta sig till bildmaterialets gripande anatema över militarismen. Intressanta och lärorika äro tabellerna över världskrigets ekonomiska följder för den värld, som ännu ingenting tycks ha lärt av krigets genomlidna inferno. Den förtjänar i sanning massspridning.» *Per J. Gyberg i Freden.*

»Nyligen satte jag »Aldrig mera krig» i händerna på några unga flickor och iakttog dem, när de vände bladen med bilderna från kriget. De varken dånade eller bleknade, som deras mödrar skulle ha gjort inför samma syner. Ingen begreppsförvirring. Endast förnuftets dom över krigets dårskap. Idiotiskt!» *Loi i Arbetet.*

»Från militäriskt håll ropar man, att människorna ej böra skrämmas för kriget, så att de av skräck ej våga försvara sitt land. De ha rätt; man bör ej skrämma människorna, men man bör väcka dem, och det gör man genom att levandegöra för dem vad krigets verkliga ansikte är. Det har på senaste tiden kommit en hel del pacifistisk litteratur i denna vällovliga avsikt, och en av de senaste alstren är denna skrift av Maja Björkman. Den innehåller en mängd grava anklagelser mot kriget, militarismens och våldets system, och är fylld av fruktansvärda bilder, lånade ur fackföreningsinternationalens bildarkiv. Man kan rekommendera den till massspridning.» *Östergötlands Folkblad.*

Gertrud Hanna: Den nationalekonomiska betydelsen av kvinnans förvärvsarbete. 0: 35.

Ella Anker: Mödrarörelsen (Familjetillägg). 0: 35.

»Den nationalekonomiska betydelsen av kvinnoarbete är ännu icke klart utredd menade fröken Hanna. Detta är att beklaga, men lyckligtvis växa i alla länder deras antal, som erkänna betydelsen av kvinnans förvärvsarbete för folkhushållningen. Man är också alltmer villig att draga riktiga slutsatser ur detta faktum. En av dessa är, att det är nödvändigt att organisera de till förvärvsarbete hänvisade kvinnorna, i syfte att göra det möjligt för dem att genom den fackliga organisationen utöva inflytande på arbetsvillkoren.

Även i Ella Ankers lilla skrift hävdas principen: lika lön för lika arbete. Men vid sidan om detta problem ligger ett annat, som hon velat fästa uppmärksamheten vid, nämligen värderingen av mödrarbetet. Det ligger icke blott i den enskilda arbetarefamiljens intresse, utan i hela samhällets, att detta problem bringas till en lösning.» *Redaktör Sigfrid Hansson i Fackföreningsrörelsen.*

*Alla för arbetarrörelsen
intresserade kvinnor*

böra läsa Landsorganisationens
tidskrift

Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:15.

Prenumerationen kan ske antingen
genom postverket eller direkt hos
tidskriftens exp., adress: Landsekre-
tariatet, Barnhusgatan 18, Stockholm.

Lantarbetarstriden.

Kvinnoklubbarna uppmanas från
partisekretariatet att omedelbart in-
sända bidragslistorna för de i strid
varande lantarbetarna. Adress:
Socialdemokratiska partistyrelsen,
Barnhusgatan 16, Stockholm.

*Gynna
Morgonbris annonsörer!*

**Hanna Berglund, Tillberga,
50 år.**

I slutet av förra året fyllde vår kamrat
Hanna Berglund 50 år. Hon blev då hjärt-
ligt hyllad av förbunds- och klubbkamrater,
arbetarekommunen och templarlogen Giv
seger. Sedan klubben bildades har hon
tjänstgjort som dess kassör och nedlagt för
klubben ett mycket intresserat och nitiskt
arbete. Hon är också mycket värderad av
alla som känna henne och arbete samman
med henne, vilket kom till synes på födelse-
dagen. Präktiga presenter, blommor och
telegram fyllde dagen och på kvällen samla-
des vänner, anhöriga och kamrater till en
festlighet som präglades av bästa stämning
och gemyt. Här hyllades jubilaren bl. a.
med tal och sånger som diktats till hennes
ära. A. L.

**Aktiebolaget
Arbetarnes Tryckeri**
FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TEL.: 2276, Norr 4043

Postgiro 4739

*

*Rekommenderar sig till utfö-
rande av alla slags trycksaker*

*

*Moderna stilar
Snabbt utförande
Moderata priser*

Kerstin Köhler, Södertälje, 50 år.

Den 19 sista december fyllde fru
Kerstin Köhler, Södertälje kvinoklubb, 50
år. Mångårig medlem och alltid en av de
mest aktiva inom klubben, har hon där
nedlagt ett gediget och uppoffrande arbete.
Bland annat har hon varit klubbens sekre-
terare i nio år, kommissionär och försäljare
av Morgonbris under längre tid samt dess-
utom klubbens representant i ett flertal in-
stitutioner. Varmt intresserad för studie-
arbete, har Kerstin Köhler alltid tagit en
verksam del i arbetet inom de cirklar, som
funnits inom klubben. Detta allt vid sidan
av ett tungt och krävande förvärvsarbete.

På högtidsdagen uppvaktades hon av
klubbkamrater, som överlämnade en subskri-
berad gåva samt blommor. Därvid uttala-
des den förhoppningen, att hon med goda
krafter och obruten hälsa ännu i många år
må kunna deltaga i arbetet för klubbens
och våra idéers fortsatta framgång.

Ifyll och insänd nedanstående kupong:

Samorganisationens Förlag. Postfack, Stockholm 11.

Sänd portofritt mot postförskost exemplar av:

Gdrtrud Hanna: Den nationalekonomiska betydelsen av kvinnoarbetet.....	Kr. 0: 35
Ella Anker: Mödrälön (Familjetillägg).....	> 0: 35
Ingeborg Wallin: Den Öppna Dörrens International	> 0: 60
Maja Björkman: Aldrig mera krig	> 1: 50
Med. dr Max Hodann: Varifrån komma småbarnen? (En lärobok med 7 bilder, som barnen kunna läsa)	> 1: —
Professor Alfred Petren: Steriliseringsfrågan ur rashygienisk och social synpunkt	> 0: 75
Maja Björkman: Rationaliseringen och arbetslösheten. (En studie.).....	> 1: —

Namn.....

Adress .....

Bostadsadress .....

Skrifterna kunna även erhållas genom Sverges Soc.-dem. Kvinnoförbund, Upplandsgat. 1,
Stockholm.

»Aldrig mera krig» kan rekvireras även från Bokförlaget Nya Vågar, Kammakaregat. 38,
Stockholm.

**TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET**

S:t Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson.

Fleminggatan 60. Tel. K. 47 24.

Ombesörjer allt vid dödsfall.

Eldbegängelser.

Balsameringar.

Barnens antal

i en familj är av vital be-
tydelse för ekonomin.

Ny lärobok i könsfrågan
med Adamssons Rådgivare och prislista
mot 45 öres porto, erhålles gratis vid
varuköp. Privat avsändare om så begäres.

Nils Adamsson

Jakobsgatan 22, Stockholm 1.

Morgonbris.

Tidning för den socialdemokratiska kvinnorörelsen.

Utgives av styrelsen för Sverges Socialdemokratiska Kvinnoförbund.

Redaktör: Signe Vessman. Tel. Norr 244 36. Upplandsgatan 85, Stockholm.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. Tel. 188 86. Postgiro n:r 50196.

För annonsavdelningen: Astrid Johansson, S:t Eriksgatan 77. Tel. Vasa 158 38.

Prenumerationspris: Helt år kr. 3:—, halvt år kr. 1:50; lösnr. 25 öre. Prenumeration sker på posten.

Annonpris: Sista sidan 25 öre, textsidan 40 öre pr mm.

Sv. Soc.-dem. Kvinnoförbund.

Ordf.: Signe Vessman. Expeditor: Gulli Bergman.

Expedition: Upplandsgatan 1, 3 tr. ö. g. Tel. 188 86. Postgiro 50197.

Stockholms soc.-dem. kvinnoklubbers samorganisation.

Ordf. och korresp. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 116. Kassör fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. Enskede 1 83.

Sthlms Allm. Kvinnoklubb

sammanträder första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr.

Ordförande fru Anna Carlsson, Jungfrugatan 41 B, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb

(soc.-dem.) håller ordinarie sammanträde 2:dra torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. å lokalen Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b.

Ordf. fru Beda Jansson, Blekingegat. 65, 3 tr., Stockholm. Styrelsen.

Stockholm: Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb

sammanträder 2:a fredagen i varje månad kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kungsh. 67 90.

Stockholm: Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad å lokalen Gustav Vasa-automaten, Upplandsgatan 51, kl. 7.30 e. m.

Uppbörd och inskrivning varje möte. Styrelsen.

Stockholm: S:t Görans soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Ordf. fru Jenny Larsson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 97 89.

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk Bank.

Regeringsgatan 18,
Hornsgatan 66 A,

Kontor i Stockholm:

Norrländsgatan 2,
Slussplan 1-3.

Humlegårdsgatan 7,
Kungsgatan 60.

Grundad 1865.

Barhusgatan 18,
Odengatan 52.

Stockholm: Södra Förstädernas soc.-dem. kvinnoklubb

har ord. möte 3:dje onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m.

Lokal: Liljeholmens församlingshus. Ordf. fru Sigrid Lundin, Gröndal, Tel. Gröndal 116 före kl. 11 f. m.

Föreningen för hembiträden i Stockholm

håller möte 1:sta torsdagen i varje månad (utom juni, juli och augusti) i Studiehemmet, Bryggaregatan 12 b.

Styrelsen.

Stockholm: Enskede soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Ingrid Viberg, Solv. 8, Enskede. Tel. 3 91.

Stockholms läns soc.-dem. kvinnodistrikt.

Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten.

Billesholms soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte i Folkets Hus i Södra Vram 2:dra tisdagen i varje månad kl. 7 e. m. Ordf. fru Rut Jönsson, Billesholms gruva. Sekr. fru Herta Olsson, Fäladen, Billesholms gruva. Styrelsen.

Eskilstuna soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7 e. m. i Folkets Hus lilla sal. Styrelsen.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i månaden kl. 8 e. m. i Arb.-föreningens H-sal.

Styrelsen.

Göteborg; Lundby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämaregården. Styrelsen.

Göteborg: Majornas soc.-dem. kvinnoklubb

har möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å lokalen, Bangatan 24.

Göteborgs östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller möten 1:sta onsdagen i varje månad i lokalen Götaholmsgatan 1:sta och 3:dje tisdagen i månaden i lokalen Bondegatan 14 kl. 8 e. m.

Göteborg: Örgryte soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta onsdagen i månaden kl. 7.30 e. m. i Godtemplarlokalen, Gårda. Styrelsen.

Hässelby soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra onsdagen i månaden kl. 8 e. m. i Folkets Hus B-sal. Styrelsen.

Lidingö soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Torsvik och Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr.: Sirius 3, 2 tr., Torsvik, Lidingö I. Tel. 6 67.

Malmö soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte första torsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, sal 7. Ordf. och korresp. sek. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 9, Malmö.

Malmö östra soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte andra tisdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler. Ordf. fru Mathilda Pettersson (tel. 13 66, adr. som ovan), sek. fru Anna Roos, Gärnäsplan 6. Tel. 119 77.

Mjölby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby. Styrelsen.

Nacka soc.-dem. kvinnoklubb

håller ord. möte 1:sta onsdagen i varje månad kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ektorp. Tel. Skuru 3 59.

Nynäshamns soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra månd. i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 1:sta tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. I dec. hålles mötet i Huvusta. Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 1:sta torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 4 92. Styrelsen.

Sundbybergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i Nya Folkets Hus C-sal. Ordf. fru Elsa Carlsson, Esplanaden 14. Tel. 5 27. Styrelsen.

Södertälje soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 2:dra måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 2 37. Styrelsen.

Tillberga soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8.30 e. m. i Folkets Hus.

Turebergs soc.-dem. kvinnoklubb

håller möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. i gamla skolan. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Styrelsen.

Väsby soc.-dem. kvinnoklubb

håller ordinarie möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets hus. Ordf. fru Karin Enström, Box 81, Uppl. Väsby. Styrelsen.

Stockholm 1931. A.-B. Arbetarnes Tryckeri